

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI ÜLEMNÕUKOGU JA VALITSUSE TEATAJA

21. detsember 1973

Nr. 51 (420)

8. aastakäik

SISUKORD

I

444. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus Eesti NSV Riikliku Vene Draamateatri näitlejatele Eesti NSV teenelise kunstniku aunimetuse andmise kohta.
445. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus Eesti NSV Riikliku Vene Draamateatri töötajate autasustamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga.
446. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus sm. H.-A. Velneri autasustamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga.

II

447. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus «Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimissetpanekute põhimääruse» kohta.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

444 Eesti NSV Riikliku Vene Draamateatri näitlejatele Eesti NSV teenelise kunstniku aunimetuse andmise kohta

Teenete eest eesti nõukogude teatrikunsti arendamisel anda Eesti NSV teenelise kunstniku aunimetus järgmistele Eesti NSV Riikliku Vene Draamateatri näitlejatele:

Blinova, Leena Fjodori t.

Pavlov, Jevgeni Aleksei p.

Ševtsov, Leonid Trifoni p.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. VADER

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

Tallinn, 14. detsembril 1973.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

445 Eesti NSV Riikliku Vene Draamateatri töötajate autasustamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga

Viljaka töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest ning seoses Eesti NSV Riikliku Vene Draamateatri moodustamise 25. aastapäevaga autasustada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga järgmisi teatri töötajaid:

Bedredinova, Anastasia Kasjani t. — näitleja.

Järvson, Ninel Augusti t. — näitleja.

Kuvajev, Nikolai Ivani p. — direktori asetäitja.

Peil, Voldemar Mihkli p. — peakunstnik.

Poljakov, Anatoli Kusma p. — näitleja.

Solodnikova, Tamara Stepani t. — näitleja.

Tšermenjov, Vitali Grigori p. — peanäitejuht.

Vlassov, Jevgeni Ivani p. — näitleja.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. VADER

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

Tallinn, 14. detsembril 1973.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

446 Sm. H.-A. Velneri autasustamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga

Viljaka teadusliku ja pedagoogilise töö ning ühiskondlikust elust aktiivse osavõtu eest ja seoses viiekümnenda sünnipäevaga autasustada Tallinna Polütehnilise Instituudi sanitaartechnika kateedri professorit tehnikadoktor Harald-Adam Augusti p. Velnerit Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. VADER

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

Tallinn, 14. detsembril 1973.

II

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

447 «Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisetpanekute põhimääruse» kohta

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 21. augusti 1973. a. määrusele nr. 584 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

Eesti NSV ministeeriumidel, keskasutustel ning linnade (rajoonide) täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhendumiseks, et:

1) on kinnitatud juurdelisatud «Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisetpanekute põhimäärus», mis kehtestatakse 1. jaanuarist 1974. a.;

2) NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele on antud õigus trükis avaldada ministeeriumidele ja keskasutustele kohustuslikud juhised ja selgitused «Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisetpanekute põhimääruse» rakendamise kohta. Leiutustegevuseks ning ratsionaliseerimiseks ette nähtud rahaliste vahendite kulutamise, samuti avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisetpanekute eest tasu maksimisega seotud küsimustes annab juhiseid ja selgitusi komitee kooskõlastatult NSVL Rahandusministeeriumiga;

3) tasu 1. jaanuarini 1974. a. registreeritud avastuste eest, samuti autoritasu 1. jaanuarist 1974. a. juurutatud leiutiste ja ratsionaliseerimisetpanekute eest arvutatakse vastavalt varemkehtinud seadusandlusele.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees V. KLAUSON

Eesti NSV Ministrite Nõukogu asjadevalitseja G. MARTIN

Tallinn, Toompea, 10. oktoobril 1973. Nr. 441.

Kinnitatud
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
21. augusti 1973. a. määrusega nr. 584

AVASTUSTE, LEIUTISTE JA RATSIONALISEERIMIS- ETTEPANEKUTE PÕHIMÄÄRUS

I osa

Üldsätted

1. Käesoleva põhimäärusega reguleeritakse organisatsioonilisi, varalisi, isiklikke mittevaralisi ja tööalaseid suhteid, mis tekivad seoses avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekutega.

2. Õigused avastustele, leiutistele ja ratsionaliseerimisetepanekutele on riigi kaitse all. Õigust avastusele tõendab diplom, õigust leiutisele autoritunnistus või patent, õigust ratsionaliseerimisetepanekule tunnistus.

Avastuste diplomeid, leiutiste autoritunnistusi ja patente ning ratsionaliseerimisetepanekute tunnistusi antakse välja ühtsete vormide kohaselt, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee.

3. Õigust avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku autorisele tunnistatakse käesoleva põhimäärusega kehtestatud korras kodanike suhtes, kelle loominguilise tööga on tehtud avastus, leiutis või ratsionaliseerimisetepanek.

4. Õigus avastuse, leiutise ja ratsionaliseerimisetepaneku autorisele, mis on tehtud kahe või enama kodaniku ühise loominguilise tööga, kuulub neile kui kaasautoritele ühiselt.

Kaasautoriteks ei tunnistata isikuid, kes on osutanud avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku autorile üksnes tehnilist abi (jooniste või näidiste valmistamine, arvutuste tegemine, dokumentatsiooni vormistamine, katseline kontrollimine jne.).

Kaasautoritele ühiselt kuuluvate õiguste kasutamise kord määratakse kindlaks kaasautorite kokkuleppega.

5. Avastuse, leiutise ja ratsionaliseerimisetepaneku autorile kuuluvad õigused, mis on ette nähtud käesoleva põhimäärusega ning muude NSV Liidu ja liiduvabariikide aktidega.

Käesoleva põhimääruse VIII osas ettenähtud õigused ei laiene autoritele nende leiutiste suhtes, mille kohta on antud välja patendid, mitte aga autoritunnistused.

6. Õigus avastuse diplomi, leiutise autoritunnistuse või patendi või ratsionaliseerimisetepaneku tunnistuse saamisele, õigus tasule avastuse, leiutise ja ratsionaliseerimisetepaneku eest, samuti patendil rajanev ainuõigus leiutisele on pärandatavad kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

7. Välisriikide kodanikud — leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autorid, samuti nende õigusjärglased (sealhulgas juriidilised isikud) kasutavad käesolevas põhimääruses ja muudes NSV Liidu ja liiduvabariikide aktides ettenähtud õigusi võrdselt NSV Liidu kodanikega (juriidiliste isikutega).

Välisriikide kodanikud — avastuste autorid — ning nende pärijad kasutavad käesolevas põhimääruses ja muudes NSV Liidu ja liiduvabariikide aktides ettenähtud õigusi võrdselt NSV Liidu kodanikega, kui avastus on tehtud koos kaasautori — Nõukogude kodanikuga või kui töö on tehtud NSV Liidu territooriumil asuvas ettevõttes, organisatsioonis või asutuses.

Välisriikide kodanikud ja juriidilised isikud, kes elavad välismaal või kellel on seal alaline asukoht, ajavad NSV Liidus leiutiste autoritunnistuste või patente saamisega ning patentide kehtivuse säilitamisega seotud asju NSV Liidu Kaubandus- ja Tööstuspalati kaudu.

8. Autorsuse omastamine, sundimine kaasautorsusele, autorsusest loobumisele, avastus- või leiutistaotluse või ratsionaliseerimisettepaneku avalduse esitamisest loobumisele, eeldatava avastuse või leiutise olemuse teatavakstegemine kehtivat korda rikkudes enne taotluse esitamist, sealhulgas ilma autori nõusolekuta, toovad endaga kaasa vastutuse kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

Viivitamine ja muud bürokratismi väljendused leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute läbivaatamisel ja kasutamisel, leiutaja ja ratsionaliseeriija tasusaamisõiguse tahtlik rikkumine toovad endaga kaasa süüdi-olevate ametiisikute vastutuse kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

9. Avastuse diplomi, leiutise autoritunnistuse ja ratsionaliseerimisettepaneku tunnistuse väljaandmisega seotud asjaajamisel lõivu ei võeta.

Asjaajamisel, mis on seotud leiutiste patenteerimisega, võetakse patendilõivu NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud korras ja ulatuses.

II osa

Avastused

10. Vastavalt käesolevale põhimäärusele tunnistatakse avastuseks materiaalse maailma varem tundmatute, objektiivselt eksisteerivate seaduspärasuste, omaduste ja nähtuste kindlakstegemine, mis toovad endaga kaasa põhjalikud muudatused tunnetuse tasemes.

Käesolev põhimäärus ei laiene geograafia-, arheoloogia- ja paleontoloogiaalastele avastustele, maardlate avastamisele ning avastustele ühiskonnateaduste valdkonnas.

11. Avastuse diplom antakse välja autori nimele ning see tõendab materiaalse maailma väljaselgitatud seaduspärasuste, omaduste ja nähtuste tunnistamist avastuseks, avastuse prioriteeti ning autorsust avastusele; kaasautorsuse korral antakse igale kaasautorile välja avastuse diplom, milles näidatakse ära teised kaasautorid.

12. Taotlus avastuse diplomi väljaandmiseks esitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele.

Taotluse esitab autor (kaasautorid) ise, tema pärijad või ettevõtte, organisatsioon või asutus, keda autor on selleks volitanud.

Taotluse diplomi väljaandmiseks avastusele, mis on tehtud seoses tööülesannete täitmisega, vormistab ettevõtte, organisatsioon või asutus koos autoriga (kaasautoritega) ning esitatakse koos vajalike põhjendustega selle ettevõtte, organisatsiooni või asutuse poolt ühe kuu jooksul, arvates sellise taotluse esitamist käsitleva ettepaneku tegemise päevast.

Kui ettevõtte, organisatsioon või asutus ei ole esitanud taotlust märgitud tähtjaks, on autoril õigus esitada iseseisvalt taotlus vahetult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele, märkides, et avastus on tehtud seoses tööülesande täitmisega ning et ettevõtte, organisatsioon või asutus ei ole vormistanud taotlust kindlaksmääratud tähtpäevaks.

13. Taotlus avastuse diplomi väljaandmiseks peab käima ainult ühe avastuse kohta ning koosnema järgmistest dokumentidest:

avaldus avastuse diplomi väljaandmiseks;

eeldatava avastuse kirjeldus;

avastust illustreerivad materjalid (vajaduse korral);

avastuse prioriteeti tõendavad dokumendid.

Taotlus esitatakse kolmes eksemplaris.

Avalduses avastuse diplomi väljaandmiseks tuleb märkida autori (kaasautorite) perekonna-, ees- ja isanimi, tema (nende) elu- ja töökoht (välismaalastel ka kodakondsus) ning eeldatava avastuse nimetus.

Eeldatava avastuse kirjelduses tuleb esitada materiaalse maailma väljaselgitatud seaduspärasuste, omaduste ja nähtuste töepärasuse teoreetilised või eksperimentaalsed tõestused ning avastuse vormel, mis peab lühidalt, selgelt ja ammendavalt vä jendama esitatud avastuse olemust.

Avastust illustreerivate materjalidena esitatakse joonised, graafikud, fotod jms.

14. Avastuse prioriteet määratakse kindlaks kuupäeva järgi, millal esmakordselt formuleeriti avastusena esitatud seisukoht või selle seisukoha trükis avaldamise kuupäeva järgi või kuupäeva järgi, millal see tehti mingil muul viisil teatavaks kolmandatele isikutele.

Juhul kui avastuse diplomi väljaandmiseks esitatud taotlus ei sisalda andmeid, mis ametlikult kinnitaksid prioriteedi kuupäeva märgitud korra kohaselt, määratakse avastuse prioriteet taotluse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Leiutiste ja Avastuste Komiteesse saabumise kuupäeva järgi.

15. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee on kohustatud kolme kuu jooksul avastuse diplomi väljaandmiseks esitatud taotluse saabumise momendist arvates tegema taotluse eel-ekspertiisi ning andma taotlejale õiendi selle kohta, et taotlus on läbi-vaatamiseks vastu võetud, või nõudma vajalike paranduste või täienduste tegemist esitatud materjalides. Juhul kui esitatud seisukohad ei vasta nõuetele, mis esitatakse avastusele käesoleva põhimäärusega, tuleb taotlejat informeerida sellest, et taotluse läbivaatamisest on keeldutud ning märkida keeldumise motiivid.

Paranduste tegemiseks taotluses või selle täiendamiseks puuduvate materjalidega antakse taotlejale kahekuuline tähtaeg, arvates selle ettepaneku saamise päevast. Kui taotleja ei ole märgitud tähtajaks teinud taotluses parandusi või esitatud täiendavaid materjale, loetakse taotlus mitteesitatuks.

16. Läbivaatamiseks vastuvõetud taotlus avastuse diplomi väljaandmiseks saadetakse eeldatava avastuse iseloomust olenevalt NSV Liidu Teaduste Akadeemiale, liiduvabariikide teaduste akadeemiatele, harukondlikele akadeemiatele, ülikoolidele, juhtivatele teaduslikele uurimisorganisatsioonidele või ministriumide ja keskasutuste õppeasutustele arvamuse avaldamiseks avastuse olemasolu küsimuses.

Nimetatud organisatsioonid esitavad kolme kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele oma arvamused avastuse olemasolu kohta (avastuse soovitatava vormeli kirjeldusega) koos selle tähtsuse hinnanguga ning soovitustega avastuse võimaliku kasutamise kohta, või arvamused avastuse puudumise kohta, märkides motiivid, mis kinnitavad seda arvamust.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee võib vajaduse korral käesoleva põhimääruse punktiga 56 kehtestatud korras kutsuda avastuse autori osa võtma tema taotluse läbivaatamisest.

17. Saanud arvamused avastuse diplomi väljaandmiseks esitatud taotluse kohta, otsustab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee, kas tunnistada esitatud seisukoht avastuseks või mitte. Seejuures otsustab komitee esitatud seisukoha avastuseks tunnistamise küsimuse kooskõlastatult NSV Liidu Teaduste Akadeemiaga. Juhul kui esitatud seisukoht tunnistatakse avastuseks, kinnitab komitee autoriga (kaasautoritega) kooskõlastatult avastuse vormeli, määrab selle prioriteedi kuupäeva ning registreerib avastuse NSV Liidu avastuste riiklikus registris.

Registreeritud avastuste kohta avaldatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee ametlikus bulletinis publikatsioon, kus tuuakse ära avastuse kinnitatud vormel ning avastuse kirjeldus avaldatakse vastavates akadeemilistes ajakirjades.

Riiklikke huve arvestades võib komitee registreeritud avastuse publitseerimise edasi lükata või sellest loobuda.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee informeerib huvitatud ministriumide ja keskasutusi registreeritud avastustest nende rahvamajanduses laialdase kasutamise eesmärgil.

Rakendusliku tähtsusega avastuste kohta esitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee vastavalt koos NSV Liidu Teaduste Akadeemia, liiduvabariikide teaduste akadeemiate, harukondlike akadeemiate ning huvitatud ministriumide ja keskasutustega soovitusel nende avastuste kasutamise kohta NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Teaduse ja Tehnika Komiteele, kes vaatab need läbi kolme kuu jooksul ning määrab soovitatud avastuse rahvamajanduses kasutamise korra.

18. Kui taotleja ei ole nõus otsusega avastuse taotluse läbivaatamisest keeldumise või esitatud seisukoha avastuseks tunnistamise kohta,

võib ta kahe kuu jooksul, arvates otsuse saamise kuupäevast, esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele motiveeritud vastulause, mille komitee peab kahe kuu jooksul läbi vaatama. Kui taotluse esitas ettevõtte, organisatsioon või asutus, võib nimetatud juhtudel motiveeritud vastulause esitada samuti autor (kaasautorid).

Vajaduse korral võib komitee saata käesoleva põhimääruse punktis 16 märgitud organisatsioonidele taotluse teistkordse arvamus saamiseks.

19. Kui aasta jooksul, arvates registreeritud avastuse kohta publikatsiooni avaldamisest NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee ametlikus bülletäänis või avastuse kandmisest NSV Liidu avastuste riiklikku registrisse (juhul kui publikatsiooni ei ole avaldatud), registreerimist ei ole kehtestatud korras vaidlustatud (käesoleva põhimääruse punktid 143 ja 144), annab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee välja avastuse diplomi ning maksub autorile (kaasautoritele) tasu.

Kui avastuse registreerimine vaidlustatakse nimetatud tähtaja jooksul, lükkab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee avastuse diplomi väljaandmise edasi kuni vaidluse kohta otsuse vastuvõtmiseni.

20. Avastuse kohta, mis on tehtud seoses tööülesande täitmisega, antakse ettevõttele, organisatsioonile või asutusele tunnistus, mis tõendab, et see avastus on tehtud antud ettevõttes, organisatsioonis või asutuses. Tunnistuse vormi kehtestab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee.

III osa

LEIUTISED

Leiutise mõiste

21. Leiutiseks tunnistatakse rahvamajanduse, sotsiaal-kultuurilise ülesehituse või riigikaitse mis tahes valdkonda kuuluva ülesande uus ja oluliste erinevustega tehniline lahendus, mis annab positiivse efekti.

Lahendus tunnistatakse uueks, kui enne taotluse prioriteedi kuupäeva ei ole selle või samasuguse lahenduse olemust NSV Liidus või välismaal määramatule isikute ringile sel määral avaldatud, et on saanud võimalikuks selle elluviimine.

Lahendus tunnistatakse olulisi erinevusi omavaks, kui sellele on iseloomulik uus tunnuste kogum, võrreldes lahendustega, mis olid teaduses ja tehnikas tuntud taotluse prioriteedi kuupäevaks.

Leiutise objektideks võivad olla uus seade, meetod ja aine, samuti varem tuntud seadmete, meetodite ja ainete kasutamine uueks otstarbeks. Leiutiseks tunnistatakse samuti mikroorganismide uued tüved.

Muu hulgas ei tunnistata leiutiseks:

majanduse organiseerimise ja juhtimise meetodeid ja süsteeme (planeerimine, finantseerimine, varustamine, arvestus jm.);

tingitähistusi (näiteks teetähised, marsruudid jm.), graafikuid, reegleid ja eeskirju (näiteks mängureglid, liikluseeskirjad jm.);

rajatiste, hoonete ja territooriumide (asulate, põllumajanduslike kõlvikute, parkide jm.) plaanistusprojekte ja -skeeme;

kasvatuse- ja õpetusmeetodeid ja -süsteeme, keele grammatilisi süsteeme jm.;

üksnes toodete väliskuju (vormi, fassongi) käsitlevaid ettepanekuid, mida kaitstakse vastavalt tööstusnäidiste alasele seadusandlusele.

Leiutiseks ei tunnistata ühiskonna huvide, humaansuse printsiipide ja sotsialistliku moraaliga vastuolus olevaid, samuti ilmselt kasutuid lahendusi.

22. Põllumajanduskultuuride ja muude kultiveeritavate taimede uute sortide ja hübriidide, põllumajandusloomade ja -lindude uute tõugude, nende suure produktiivsusega tehaseliste ja tõusiseste tüüpide ja tehase-liinide, karusloomade uute liikide ning siidikedriku uute tõugude kohta antakse välja autoritunnistused.

Nimetatud tõuaretusalased saavutused võrdsustatakse õiguskaitses osas leiutistega. Põllumajanduskultuuride ja muude kultiveeritavate taimede parandatud sortide, põllumajandusloomade ja -lindude parandatud tõugude, karusloomaliikide ning siidikedriku parandatud tõugude kohta antakse välja tunnistused.

Autoritele (seleksionääridele), samuti ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele, kus nimetatud saavutused sordiaretuse alal on saadud, annab autoritunnistused ja tunnistused välja NSV Liidu Põllumajanduse Ministerium, kusjuures autoritunnistused antakse välja üksnes pärast nende registreerimist NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikus Leiutiste ja Avastuste Komitees.

NSV Liidu Põllumajanduse Ministerium määrab kehtestatud korras kindlaks nimetatud saavutuste uudsuse ja kasulikkuse, vaatab läbi vastuväited ja kaebused küsimustes, mis on seotud autoritunnistuste ja tunnistuste väljaandmisega nende saavutuste kohta, lahendab saavutuste kasutamise küsimused, arvutab ja maksab nende eest välja tasu selleks spetsiaalselt eraldatavatest summadest vastavalt juhendile, mille kinnitab NSV Liidu Põllumajanduse Ministerium kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee ning NSV Liidu Rahandusministeriumiga.

Leiutiste kaitse

23. Leiutise autor võib oma valikul nõuda:

kas üksnes tema autorsuse tunnistamist ning temale kehtiva seadusandlusega ettenähtud õiguste ja soodustuste andmist, kusjuures ta annab riigile ainuõiguse leiutisele,

või tema autorsuse tunnistamist ning temale leiutise suhtes ainuõiguse andmist.

Esimesel juhul antakse leiutise kohta välja autoritunnistus, teisel juhul aga patent.

Leiutise ainuõiguse valdajal on õigus kasutada leiutist ning käsutada seda.

24. Leiutise kohta antakse välja autoritunnistus, kui see on loodud ühenduses autori tööga riiklikus, kooperatiivses või ühiskondlikus ettevõttes, organisatsioonis või asutuses, või tööga nende ülesandel, samuti siis, kui riiklik, kooperatiivne või ühiskondlik ettevõtte, organisatsioon või asutus on osutanud autorile rahalist või muud materiaalset abi.

25. Leiutise kohta antakse välja autoritunnistus, kui leiutise objektiks on:

keemilisel teel saadud aine;

aine, mis on saadud aatomituuma lõhustamise teel, seade või meetod, mis on seotud tuumaenergia tootmise või kasutamisega;

ravi-, maitse- või toiduaine, kosmeetikavahend, inimeste või loomade haiguste profülaktika, diagnostika või ravimeetod, mis on aprobeeritud kooskõlas kehtiva seadusandlusega;

mikroorganismide tüved.

Leiutiste kohta, mis on kehtestatud korras tunnistatud salajasteks, ning täiendavate leiutiste kohta käesoleva põhimääruse punktis 37 ettenähtud juhtudel antakse välja üksnes autoritunnistused.

Autoritunnistus

26. Leiutise autoritunnistus antakse välja autori nimele ning see tõendab ettepaneku tunnistamist leiutiseks, leiutise prioriteeti ja autorsust ning riigi ainuõigust leiutisele.

Autoritunnistus kehtib tähtajatult, arvates NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele taotluse esitamise päevast.

Kaasautorsuse korral antakse igale kaasautorile välja leiutise autoritunnistus, kus näidatakse ära teised kaasautorid.

27. Autoritunnistusega kaitstud leiutisi kasutavad nõukogude riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused ilma eriloata, lähtudes riiklikest ja isiklikest huvidest.

Nimetatud leiutiste kasutamine teiste organisatsioonide ja isikute poolt töenduslikel eesmärkidel võib toimuda üksnes NSV Liidu Ministrite Nõukogu Leiutiste ja Avastuste Komitee loal.

28. Autoritunnistusel rajaneva leiutise riigile kuuluva ainuõiguse rikkumiseks ei loeta:

1) autoritunnistusega kaitstud leiutise objektiks olevate vahendite kasutamist mere- ja jõelaevade pardal, laevakeres, masinates, taglastuses, aparaatides ja muudes seadmetes, kui need laevad viibivad ajutiselt või juhuslikult NSV Liidu vetes, tingimusel, et nimetatud vahendeid kasutatakse eranditult laeva vajadusteks;

2) autoritunnistusega kaitstud leiutise objektiks olevate vahendite kasutamist õhu- või maismaaliiklusvahendite või nende abiseadmete konstruksioonis või eksploateerimisel, kui nimetatud liiklusvahendid asuvad ajutiselt või juhuslikult NSV Liidu territooriumil.

Nimetatud tegusid ei tunnistata riigi ainuõiguse rikkumiseks, kui mere- või jõelaevad, õhu- või maismaaliiklusvahendid kuuluvad nende riikide kodanikele või organisatsioonidele, kes annavad samasugused õigused Nõukogude kodanikele ja organisatsioonidele.

29. Autoritunnistusel rajanevad leiutise autori õigused ei kehti ettevõtte, organisatsiooni või asutuse suhtes, kes kasutab leiutisega identset teise isiku ettepanekut, mis on esitatud sellele ettevõttele, organisatsioonile või asutusele enne leiutise prioriteedi kuupäeva.

Patent

30. Patent tõendab ettepaneku tunnistamist leiutiseks, leiutise prioriteeti, autorsust leiutisele ning patendivaldaja ainuõigust leiutisele.

Patent antakse välja leiutise autorile või tema õigusjärglasele ning selles märgitakse autori perekonna-, ees- ja isanimi.

Leiutisele patendi saamise õiguse, samuti patendil rajaneva ainuõiguse leiutisele võib seadusega kehtestatud korras edasi anda teistele isikutele.

Mitte kellelgi ei ole õigust ilma patendivaldaja nõusolekuta kasutada leiutist, mille kohta on välja antud patent.

Patendivaldajal on õigus anda tasu eest või tasuta luba (litsents) leiutise kasutamiseks või patent täielikult loovutada. Litsentsi andmise või patendi loovutamise eest makstava tasu suurus määratakse kindlaks poolte kokkuleppel. Leping või muu dokument litsentsi andmise või patendi loovutamise kohta tuleb registreerida NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikus Leiutiste ja Avastuste Komitees. Selle nõude mittetäitmine toob endaga kaasa lepingu või muu litsentsi andmist või patendi loovutamist käsitleva dokumendi kehtetuse.

Isik, kes on rikkunud patendivaldaja patendiga kaitstud leiutise kasutamise ainuõigust, on kohustatud hüvitama tekitatud kahju NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilseadusandlusega ettenähtud korras.

31. Patent antakse välja 15 aastaks, arvates NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele taotluse esitamise päevast.

Patendi kehtivus lõpeb enne tähtaega:
patendi aastalõivu tasumise viivitamise korral üle ettenähtud tähtaja;
NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele esitatud patendivaldaja avalduse alusel.

32. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee võib kehtiva patendi ümber vahetada autoritunnistuse vastu patendivaldajaks oleva autori taotluse või autori ja patendivaldaja ühise taotluse põhjal.

Patendi autoritunnistuse vastu vahetamise korra ja tingimused määrab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee.

33. Ettevõtte, organisatsioon või asutus, kes enne taotluse esitamist leiutise patendi väljaandmiseks (välismaiste konventsioonitaotluste puhul aga enne konventsiooniprioriteedi kuupäeva) ning leiutajast sõltumatult on NSV Liidu territooriumil rakendanud avaldusega identset teise isiku ettepanekut või teinud selleks kõik vajalikud ettevalmistused, säilitab selle ettepaneku edasise tasuta kasutamise õiguse (varemkasutamise õiguse).

34. Patendivaldaja ainuõiguse rikkumiseks ei tunnistata käesoleva põhimääruse punktis 28 märgitud tegusid.

35. Neil juhtudel, kui leiutisel on eriti suur tähtsus riigi jaoks, kuid patendivaldajaga ei saavutata kokkulepet litsentsi andmises või patendi loovutamises, võib riik NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsuse põhjal patendi sunniviisiliselt välja osta või anda vastavale organisatsioonile loa leiutise kasutamiseks patendivaldajale makstava tasu kindlaksmääramisega.

Täiendavad leiutised ja nende kaitse

36. Leiutis loetakse täiendavaks, kui see on täiustuseks teisele (põhi-) leiutisele, mille kohta on varem välja antud autoritunnistus või on olemas kehtiv patent, ning mida ei saa ilma põhileiutiseta kasutada.

Täiendava leiutise autoritunnistuse väljaandmiseks esitatud taotlusele, mille on autoritunnistusega kaitstud põhileiutise autor esitanud enne kuue kuu möödumist NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avas-tuste Komitee ametliku bulletääni ilmumisest, milles on avaldatud publi-katsioon põhileiutise kohta, kui aga põhileiutis ei kuulu bulletäänis avaldamisele, siis enne kuue kuu möödumist selle leiutise kandmisest NSV Liidu leiutiste riiklikku registrisse, on eelis teise isiku poolt samasuguse leiutise kohta esitatud taotluse suhtes.

37. Täiendava leiutise kohta antakse välja täiendav autoritunnistus või täiendav patent.

Kui põhileiutise kohta on välja antud autoritunnistus, võib täiendava leiutise kohta välja anda üksnes täiendava autoritunnistuse, mitte aga patendi.

Kui põhileiutise kohta on välja antud patent, võib täiendava leiutise kohta taotleja valikul välja anda kas täiendava autoritunnistuse või täiendava patendi. Neil juhtudel on täiendava leiutise kasutamine lubatud üksnes kokkuleppel põhipatendi valdajaga.

38. Täiendava leiutise patendi kehtivuse tähtaeg määratakse kindlaks vastavalt käesoleva põhimääruse punktile 31.

Kui autoritunnistus või patent põhileiutisele annulleeritakse põhjustel, mis ei puutu täiendavasse leiutisse või lõpeb põhileiutise patendi kehtivus, vaadeldakse täiendava leiutise autoritunnistust või patenti iseseisvana.

15 aasta möödumisel autoritunnistuse väljaandmiseks taotluse esitamise või põhileiutise patendi kehtivuse möödumisel antakse seda täius-tava leiutise kohta esitatud taotluse põhjal välja iseseisev autoritunnistus või patent.

Taotluse koostamine ja esitamine

39. Taotlus leiutise kohta autoritunnistuse või patendi väljaandmi-seks esitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele, välja arvatud käesoleva põhimääruse punktides 22 ja 79 ettenähtud juhud.

40. Taotluse autoritunnistuse väljaandmiseks esitab autor (kaas-autorid) või tema (nende) pärijad.

Taotlus autoritunnistuse väljaandmiseks leiutise kohta, mis on loo-dud seoses tööülesande täitmisega, vormistatakse autori (kaasautorite) osavõtul ning selle esitab ettevõtte, organisatsioon või asutus.

Kui ettevõtte, organisatsioon või asutus ei ole esitanud taotlust käes-oleva põhimääruse punktiga 41 kehtestatud tähtpäevaks, on autoril õigus iseseisvalt esitada taotlus vahetult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikli-kule Leiutiste ja Avastuste Komiteele, märkides, et leiutis on loodud seos-es tööülesande täitmisega ning et ettevõtte, organisatsioon või asutus ei ole vormistanud taotlust kindlaksmääratud tähtpäevaks.

Taotluse patendi väljaandmiseks esitab autor või tema õigusjärglane, taotluses tegeliku autori märkimisega.

Kui taotluse autoritunnistuse väljaandmiseks esitab autori pärija või kui taotluse patendi väljaandmiseks esitab autori õigusjärglane, lisatakse sellele õigusjärglust tõendav dokument.

Kui taotlus esitatakse autori esindaja või autori õigusjärglase esindaja kaudu, lisatakse sellele esindaja volitusi tõendav dokument.

41. Ettevõtted, organisatsioonid ja asutused on kohustatud tagama seoses tööülesannete täitmisega loodud leiutiste õigeaegse väljaselgita-mise ning selliste leiutiste kohta autoritunnistuste väljaandmiseks taot-luste vormistamise ja kehtestatud korra kohase esitamise.

Insener-tehnilised töötajad on kohustatud informeerima ettevõtte, organisatsiooni või asutuse administratsiooni tehnilistest lahendustest, mille nemad või neile alluvad töötajad on välja töötanud seoses tööüles-annete täitmisega, juhtudel, kui sellised lahendused võib nende arvates tunnistada leiutisteks.

Ettevõtte, organisatsioon või asutus on kohustatud informeerima auto-rit taotluse vormistamisest ning teda kaasa tõmbama taotluse materjalide vormistamisele.

Kõik õigused, mis antakse taotlejale tema taotluse läbivaatamise, kuuluvad nii selle esitanud ettevõttele, organisatsioonile või asutusele kui ka leiutise autorile (kaasautoritele).

Ettevõtte, organisatsioon või asutus on kohustatud esitama koos taot-lusega oma arvamuse tehnilise lahenduse uudsuse kohta (kaasa arvatud andmed tehtud patendiuringute kohta), märkides võimalikud valdkon-

nad selle rakendamiseks rahvamajanduses ning eeldatava tehnilis-majandusliku või muu efekti.

Ettevõtte, organisatsioon või asutus peab esitama taotluse ühe kuu jooksul, arvates tehnilise lahenduse väljaselgitamise päevast, neil juhtudel aga, kui ettepanek selle esitamise kohta on tulnud autorilt, arvates päevast, mil autor sellise ettepaneku esitas.

42. Leiutiste kohta, mille loomine ei ole seotud tööülesannete täitmisega, on ettevõttes, organisatsioonis või asutuses töötaval autoril õigus esitada taotlus autoritunnistuse saamiseks selle ettevõtte, organisatsiooni või asutuse kaudu.

Ettevõtte, organisatsioon või asutus on kohustatud autorile taotluse vormistamisel abi osutama, kontrollima neil olemasolevate andmete põhjal eeldatava leiutise uudsust ning ühe kuu jooksul, arvates taotluse esitamise päevast, saatma NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele nõuetekohaselt vormistatud taotluse autoritunnistuse väljaandmiseks koos arvamuselgaga uudsuse kohta (kaasa arvatud andmed tehtud patendiuuringute kohta), märkides eeldatava leiutise rahvamajanduses rakendamise võimalikud valdkonnad (kui see vastab antud ettevõtte, organisatsiooni või asutuse tegevusprofiilile).

Leiutise autor võib esitada taotluse autoritunnistuse saamiseks samuti Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kohaliku organisatsiooni kaudu, kes on kohustatud ühe kuu jooksul, arvates taotluse esitamise päevast, osutama talle abi taotluse vormistamisel ning saatma NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele nõuetekohaselt vormistatud taotluse autoritunnistuse väljaandmiseks.

43. Enne taotluse esitamist autoritunnistuse väljaandmiseks ei ole lubatud avaldada määramatule isikute ringile kättesaadavates väljaannetes andmeid, mis avavad NSV Liidu ettevõtetes, organisatsioonides või asutustes väljatöötatud uute tehniliste lahenduste olemuse ning mida võib tunnistada leiutisteks.

Läbivaatamisele võetud leiutistaotluste osas, mis pakuvad rahvamajandusele suurt huvi, informeerib NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee kehtestatud korras ministeeriume, keskasutusi, ettevõtteid, organisatsioone ja asutusi tema e teatatud tehnilistest lahendustest, lähtudes selle vastavates rahvamajandusharudes kõige kiirema rakendamise vajadusest.

Teistel organisatsioonidel ja isikutel on lubatud avaldada andmeid läbivaatamisele võetud taotluse kohta pärast taotluse esitamist kehtestatud korras NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee teadmisel.

44. Taotlus autoritunnistuse või patendi väljaandmiseks peab sisaldama järgmisi dokumente:

- avaldus autoritunnistuse või patendi väljaandmiseks;
 - leiutise kirjeldus koos leiutise vormeliga;
 - joonised, skeemid, akt katsetuste kohta ja vajaduse korral muud materjalid, mis illustreerivad leiutist;
 - õiend iga kaasautori loomingu osavõtu kohta leiutise loomisest.
- Taotlus esitatakse kolmes eksemplaris.

Avaldus peab sisaldama leiutise nimetuse, autori (kaasautorite) perekonna-, ees- ja isanime, tema (nende) aadressi ja töökoha (välismaalastel ka kodakondsuse), kinnituse selle kohta, et isik (isikud), kellele taotletakse autoritunnistust või patenti, on tõepoolest antud leiutise autor (kaasautor), ning et sellega seoses pärast taotluse läbivaatamisele võtmist ei lülitata kaasautorite hulka mitte mingeid muid isikuid. Kui leiutis on loodud seoses tööülesande täitmise, märgitakse avalduses ka selle ettevõtte, organisatsiooni või asutuse nimetus, kus leiutis on loodud.

Leiutise kirjelduses tuleb formuleerida eesmärk, mida leiutisega saavutatakse, detailselt kirjeldada leiutist, sealhulgas selle iseloomulikke tunnuseid, esitada andmed leiutise rakendamise tehnilis-majandusliku efektiivsuse kohta, märkida tehnika valdkonnad, kuhu kuulub leiutis ja kus seda on võimalik rakendada, ning leiutise vormel.

Kirjelduses ning seda selgitavates joonistes, skeemides ja muudes graafilistes materjalides peab leiutis olema esitatud niivõrd täielikult ja selgesti, et oleks näha selle uudsus ja olulised erinevused ning et nende alusel oleks võimalik leiutist kasutada.

Keemilisel teel saadud aine kirjelduses peavad olema esitatud samuti andmed tema keemilise ehituse ja füüsikalise-keemiliste omaduste kohta, tuleb avada selle saamisviisi (-viisid) ning märkida selle aine kasutamisaala.

Leiutise kirjelduse lõpus peab olema ära toodud leiutise vormel, mis on ainsaks kriteeriumiks leiutise mahu määramisel ning lühikeseks sõnaliseks iseloomustuseks, mis väljendab leiutise tehnilist olemust. Leiutise vormelis tuleb seadet iseloomustada konstruktiivsete tunnustega, meetodit — rea toimingute (materiaalsete objektide abil teostatavate võtete ja operatsioonide) teatud järjekorras sooritamisega, ning ainet — selle koostisse kuuluvate ingredientide ja nende kvantitatiivse vahekorraga.

45. Taotlus autoritunnistuse või patendi väljaandmiseks peab käsitlema ainult üht leiutist.

Ühes taotluses on lubatud ühendada kaks või enam leiutist, mis käsitlevad eri objekte (seadet, viisi, ainet), kui neil on üks eesmärk ning kui neid on võimalik rakendada üksnes koos.

Taotluste läbivaatamine

46. Autoritunnistuse või patendi väljaandmiseks esitatud taotluste kohta tehakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikus Leiutiste ja Avastuste Komitees:

1) taotlusele esitatavatest nõuetest kinnipidamise kontroll (eelekspertiis);

2) leiutisele esitatavatest nõuetest kinnipidamise kontroll (leiutiste riiklik teaduslik-tehniline ekspertiis).

Vajaduse korral võib komitee autoritunnistuse väljaandmiseks esitatud taotluse üle küsida arvamust leiutise kasutamisevõimaluste kohta kompetentsetelt ettevõtetelt, organisatsioonidelt ja asutustelt, kes on kohustatud tasuta esitama nimetatud arvamuse kahe kuu jooksul, arvates järelepärimise saamise päevast.

47. Eelekspertiis tehakse 15 päeva jooksul, arvates autoritunnistuse või patendi väljaandmiseks esitatud taotluse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Leiutiste ja Avastuste Komiteesse saabumise päevast.

Eelekspertiisi alusel informeeritakse taotlejat tema taotluse läbivaatamiseks vastuvõtmisest või taotluse läbivaatamisest keeldumisest, kusjuures esitatakse keeldumise motiivid, või soovitatakse taotlejale teha taotluses vajalikud muudatused ja täiendused. Läbivaatamiseks vastuvõetud taotluse kohta antakse taotlejale õiend.

Taotluse läbivaatamiseks vastuvõtmisest on lubatud keelduda üksnes juhtudel, kui taotleja ei ole kinni pidanud käesolevas põhimääruses ettenähtud nõuetest taotluse suhtes. Seejuures on taoline keeldumine autoritunnistuse väljaandmiseks esitatud taotluse suhtes lubatud üksnes juhul, kui tähendatud nõuete järgimata jätmine on takistuseks taotluse läbivaatamisel.

Taotlusele esitatavatest nõuetest mittekinnipidamisel, mis ei ole aluseks selle läbivaatamiseks vastuvõtmisest keeldumisele, saadetakse taotlejale ettepanek taotluses paranduste tegemiseks või selle täiendamiseks puuduvate materjalidega. Kui taotleja saadab kahe kuu jooksul, arvates sellise ettepaneku saamisest, parandatud või täiendavad dokumendid, mis ei muuda taotlust sisuliselt, arvestatakse taotluse prioriteeti selle esmakordse saabumise kuupäevast. Kui parandatud või täiendavaid dokumente märgitud tähtjaks ei esitata, loetakse taotlus mitteesitatuks.

48. Leiutiste riiklik teaduslik-tehniline ekspertiis tehakse tähtaja jooksul, mis ei ületa kuut kuud, arvates taotluse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Leiutiste ja Avastuste Komiteesse saabumisest. Selle tähtaja jooksul tuleb taotlejale saata otsus autoritunnistuse või patendi väljaandmise või väljaandmisest keeldumise kohta, kusjuures tuleb esitada keeldumise motiivid.

Kui taotleja esitab järelepärimise või täiendavad materjalid, pikendatakse nimetatud tähtaega vastavalt käesoleva põhimääruse punktidele 54 ja 55.

Kui vastavalt käesolevale põhimäärusele pikendatakse taotluse läbivaatamise tähtaega või peatatakse taotluse läbivaatamine, tuleb taotlejat sellest informeerida.

49. Kui taotluse läbivaatamisel tehakse kindlaks, et taotluse materjalides sisalduvad ettepanekud on kahe või enama leiutise objektiks, siis leiutiste riiklikku teaduslik-tehnilist ekspertiisi teostav organ:

vaatab läbi autoritunnistuse väljaandmiseks esitatud taotluse kahe või mitme iseseisva taotlusena, kui aga seda ei ole võimalik teha ilma taotleja osavõtuta, teeb taotlejale ettepaneku jaotada taotlus osadeks;

teeb taotlejale, kes on esitanud taotluse patendi väljaandmiseks, ettepaneku jaotada selline taotlus osadeks kahe kuu jooksul, arvates sellekohase teate saamise päevast. Kui taotleja ei ole märgitud tähtjaks esitanud osadeks jaotatud taotlusi, lükatakse patendi väljaandmiseks esitatud taotlus tagasi või antakse selle põhjal välja patent üksnes ühe taotluse lülitatud leiutise kohta.

50. Leiutiste riikliku teaduslik-tehnilise ekspertiisi tegemisel vastandatakse autoritunnistuse või patendi väljaandmiseks esitatud taotlusele:

NSV Liidus väljaantud autoritunnistused ja patendid — alates prioriteedi kuupäevast;

Nõukogude väljaanded — alates trükki allakirjutamise päevast;

välismaa väljaanded — trüki väljaandmise päevast või kuu viimastest päevast või väljaandes märgitud aasta 31. detsembrist, kui trüki väljaandmise aeg on määratud vastavalt ainult kuu või aastaga;

näitustel esitatud eksponaadid — alates paviljonides või näituse osakondades avaliku demonstreerimise päevast, välja arvatud käesoleva põhimääruse punktis 53 ettenähtud juhtum;

välismaised patendid, autoritunnistused ja trüki avaldatud taotlused — alates trüki avaldamise päevast;

andmed leiutise avaliku rakendamise kohta — alates leiutise avaliku rakendamise esimesest päevast. Leiutise avalikku rakendamist ei tunnistata uudsust kahjustavaks, kui selle leiutise autor on esitanud taotluse autoritunnistuse saamiseks hiljemalt nelja kuu jooksul, arvates leiutise rakendamise esimesest päevast;

muud andmed leiutise kohta, mis kuuluvad käesoleva põhimääruse punktis 21 kehtestatud tunnuste alla — alates päevast, mille määrab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee.

51. Leiutise prioriteet määratakse kindlaks taotluse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteesse või käesoleva põhimääruse punktis 79 märgitud ministeeriumidesse ja keskasutustesse saabumise päeva järgi, vaidluse korral aga taotluse postitamise päeva või materjalide ettevõttes, organisatsioonis, asutuses või Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kohalikus organis registreeerimise päeva järgi.

Juhul kui taotluste prioriteedi kuupäevad ühtivad, käsitatakse kõiki taotlustes mainitud autoreid kaasautoritena.

52. Isik, kes soovib kasutada varem esitatud taotluse prioriteeti rahvusvahelise lepingu või kokkuleppe alusel, millest võtab osa NSV Liit, on kohustatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele taotluse esitamisel esitama sellekohase avalduse, märkides selles riigi, kus leiutise kaitset esmakordselt taotleti, ning selles riigis taotluse esitamise kuupäeva.

Komitee määrab, millised dokumendid taotleja peab esitama leiutise prioriteedi kuupäeva kindlaksmääramiseks, ning nende esitamise tähtajad, kui rahvusvaheline leping või kokkulepe ei näe ette muud.

53. Leiutise avalikku demonstreerimist NSV Liidu territooriumil organiseeritud ametlikel ja ametlikeks tunnistatud rahvusvahelistel näitustel esitatud eksponaatides ei tunnistata leiutise uudsust kahjustavaks, kui leiutise autor või tema õigusjärglane on esitanud taotluse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele käesolevas põhimääruses ettenähtud nõuetest kinni pidades kuue kuu jooksul, arvates eksponaadi näitusel väljapanemise päevast.

Komitee määrab täiendavate dokumentide loetelu, mis tuleb sel juhul lisada taotlusele.

54. Autoritunnistuse või patendi väljaandmiseks esitatud taotluse läbivaatamisel on leiutise riiklikul teaduslik-tehnilisel ekspertiisil õigus nõuda taotlejalt täiendavaid materjale, mis täpsustavad leiutise olemust, kui taotluse edasine läbivaatamine ilma selliste materjalideta on võimatu. Taotleja on kohustatud need materjalid välja saatma ühe kuu jooksul, arvates järelepärimise saamise momendist.

Juhul kui taotleja ei ole esitanud nimetatud materjale ettenähtud tähtaja jooksul, pikendatakse vastavalt taotluse läbivaatamise tähtaega, kuid mitte rohkem kui kuue kuu võrra, mille möödumisel taotlus tunnistatakse tagasilükatuks.

55. Taotlejal on õigus kahe kuu jooksul, arvates autoritunnistuse või patendi väljaandmiseks esitatud taotluse läbivaatamiseks vastuvõtmise päevast, täiendada ja parandada tema poolt esitatud taotluse materjale. Täiendavad materjalid tuleb esitada kolmes eksemplaris.

Kui täiendavad materjalid muudavad avaldatud leiutise olemust, peab taotleja vormistama need iseseisva taotlusena.

Taotlejal on lubatud muuta leiutise vormelit taotluse läbivaatamise mis tahes etapil: autoritunnistuse väljaandmiseks esitatud taotluse osas nii vormeli laiendamise kui kitsendamise suunas, patendi saamiseks esitatud taotluse osas aga üksnes vormeli kitsendamise suunas.

56. Vajaduse korral võib NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee kutsuda autori osa võtma autoritunnistuse või patendi väljaandmiseks esitatud taotluse läbivaatamisest. Sel juhul säilitatakse autorile, kelle leiutisele taotletakse autoritunnistust, tema töökohal keskmine töötasu ning ettevõtte, organisatsioon või asutus, kus ta töötab, annab talle kehtivas korras komandeeringu reeglina leiutus- ja ratsionaliseerimisalaste tööde finantseerimiseks ettenähtud summade arvel.

57. Leiutiste riiklik teaduslik-tehniline ekspertiis võtab taotluse läbivaatamise tulemuste põhjal vastu otsuse autoritunnistuse või patendi väljaandmise või selle väljaandmisest keeldumise kohta.

Otsuses autoritunnistuse või patendi väljaandmise kohta tuleb esitada leiutise vormel ning märkida leiutise prioriteedi kuupäev, otsuses keeldumise kohta aga keeldumise motiivid.

Otsuses autoritunnistuse väljaandmise kohta määrab leiutise vormeli kindlaks organ, kes teeb leiutiste riiklikku teaduslik-tehnilist ekspertiisi.

Otsuses patendi väljaandmise kohta esitatakse taotluses sisalduv leiutise vormel. Kui leiutiste riiklikku teaduslik-tehnilist ekspertiisi tegev organ ei nõustu selle vormeliga, esitab ta taotlejale ettepaneku teha leiutise vormelis muudatusi. Kui taotleja keeldub selle ettepaneku vastuvõtmisest, on ekspertiisil õigus teha otsus patendi väljaandmisest keeldumise kohta.

58. Taotlejal on õigus tutvuda materjalidega, mille alusel on vastu võetud otsus tema taotluse kohta ning leiutiste riikliku teaduslik-tehnilise ekspertiisi järeldused, samuti on tal õigus kolme kuu jooksul, arvates

otsuse saamise päevast, nõuda, et temale saadetakse taotlusele vastandatud materjalide koopiad (välja arvatud salajased materjalid ja materjalid, mis on tunnistatud avaldamisele mittekuuluvateks).

Autoritunnistuse väljaandmiseks esitatud taotlusele vastandatud patendimaterjalide koopiad saadetakse tasuta.

59. Kui taotleja ei ole nõus otsusega autoritunnistuse või patendi väljaandmisest keeldumise kohta või autoritunnistuse väljaandmise kohta vastuvõetud otsuses kindlaksmääratud leiutise vormeliga, on tal õigus kahe kuu jooksul, arvates otsuse või tema poolt nõutud vastandatud materjalide koopiade saamise päevast, esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele motiveeritud vastulause.

Taotluses sisalduva ettepaneku ilmse kasutuse motiividel autoritunnistuse väljaandmisest keeldumisele võib taotleja esitada vastulause ka käesolevas punktis kehtestatud tähtaja möödumisel, kui esitatakse dokumendid, mis kinnitavad ettepaneku kasulikkust.

Leiutiste riiklik teaduslik-tehniline ekspertiis peab vastulause läbi vaatama kahe kuu jooksul.

60. Autoritunnistuse või patendi väljaandmise otsuse võib tühistada (täielikult või osaliselt) või uuesti läbi vaadata seoses taotluse saabumisega, millel oli varajasem prioriteet rahvusvahelise lepingu või kokkuleppe alusel, millest võtab osa NSV Liit.

Otsuse tühistamisest või uuesti läbivaatamisest teatatakse taotlejale, kellel on sel juhul õigus esitada vastulause käesoleva põhimääruse punktis 59 ettenähtud korras.

61. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee kannab autoritunnistuse või patendi väljaandmise otsuse alusel leiutise NSV Liidu leiutiste riiklikku registrisse, avaldab leiutise kohta publikatsiooni komitee ametlikus bulletinis ja leiutise kirjelduse koos selle vormeliga ning annab välja autoritunnistuse või patendi.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee võib riiklike huvide kaitse eesmärgil leiutise avaldamise edasi lükata või sellest üldse loobuda.

62. Leiutise kohta, mis on loodud seoses tööülesande täitmisega, antakse ettevõttele, organisatsioonile või asutusele leiutise tunnistus, mis tõendab leiutise antud ettevõttes, organisatsioonis või asutuses loomise fakti. Tunnistuse vormi määrab kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee.

IV osa

Ratsionaliseerimisetpanekud

63. Ratsionaliseerimisetpanekuks tunnistatakse tehniline lahendus, mis on uus ja kasulik ettevõtte, organisatsiooni või asutuse jaoks, kellele see on esitatud, ning mis näeb ette toodete konstruktsiooni, tootmistehnoloogia ja kasutatava tehnika või materjali koostise muutmise.

Käesolev põhimäärus ei laiene teaduslike uurimisasutuste, projekteeerimis-, konstrueerimis- ja tehnoloogiaorganisatsioonide ning ettevõtete analoogiliste alljaotuste insener-tehniliste töötajate ettepanekutele (välja arvatud leiutised), mis käsitlevad nende töötajate poolt väljatöötatavaid projekte, konstruktsioone ja tehnoloogilisi protsesse.

64. Ettepanek tunnistatakse uudseks ettevõtte, organisatsiooni või asutuse suhtes, kellele see on esitatud, kui enne kehtestatud vormi kohase avalduse esitamist antud või samasugust lahendust:

1) ei ole selles ettevõttes, organisatsioonis või asutuses kasutatud, välja arvatud juhud, kui lahendust on kasutatud autori initsiatiivil mitte varem kui kolme kuu jooksul enne avalduse esitamist;

2) ei ole ette nähtud administratsiooni käskkirjade või korraldustega, ei ole välja töötatud selle ettevõtte, organisatsiooni või asutuse tehniliste teenistuste poolt või kui seda ei ole esitanud mõni teine isik, kellele kuulub prioriteet vastavalt käesoleva põhimääruse punktile 74;

3) ei ole soovitatud kõrgemalseisva organisatsiooni poolt või avaldatud antud harukonnas eesrindlike kogemuste levitamiseks kasutatavates informatsioonilistes väljaannetes;

4) ei ole ette nähtud ettevõttele, organisatsioonile või asutusele kohustuslike normatiividega (standardite, normaalide, tehniliste tingimustega jne.).

65. Ettepanek tunnistatakse kasulikuks, kui selle kasutamine antud ettevõttes, organisatsioonis või asutuses tingimustes, mis on olemas või tuleb luua kinnitatud plaanide kohaselt, võimaldab saada majanduslikku, tehnilist või muud positiivset efekti.

Ratsionaliseerimisetepanekuteks ei tunnistata ettepanekuid, mille kasutamine võib esile kutsuda toodangu töökindluse, kestvuse ja muude kvaliteedinäitajate halvenemise.

66. Riiklikel, kooperatiivsetel ja ühiskondlikel ettevõtetel, organisatsioonidel ja asutustel on õigus ilma mingi organi või isiku eriloata kasutada nende tegevusringi kuuluvaid ratsionaliseerimisetepanekuid, olenemata sellest, kus ja kelle poolt need on loodud.

67. Ettepaneku tunnistamiseks ratsionaliseerimisetepanekuks esitab autor kirjaliku avalduse koos ettepaneku olemuse kirjeldusega, lisades vajaduse korral joonised, skeemid või eskiisid. Esitatavad materjalid peavad sisaldama andmeid, mis on piisavad ettepaneku praktiliseks ellurakendamiseks.

Avalduste ja muu ratsionaliseerimisetepanekute vormistamisse puutuva dokumentatsiooni vormid määrab kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee.

68. Ratsionaliseerimisetepaneku avaldus esitatakse sellele ettevõttele, organisatsioonile või asutusele, kelle tegevusse puutub ettepanek, olenemata sellest, kas autor töötab antud ettevõttes, organisatsioonis või asutuses.

Kui ettepanekut on võimalik rakendada erinevates ettevõtetes, organisatsioonides või asutustes, võib autor esitada avalduse ministeeriumile

või keskasutusele, kellele alluvad need ettevõtted, organisatsioonid või asutused. Sel juhul määratakse ettepaneku uudsus kindlaks vastavalt käesoleva põhimääruse punktis 64 toodud eeskirjadele antud ministeeriumi või keskasutuse ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes, kus seda ettepanekut on võimalik kasutada.

Ettevõtte, organisatsioon või asutus, kes on kasutusele võtnud ettepaneku, mis tema arvates pakub huvi ka teistele ettevõtetele, organisatsioonidele või asutustele, on kohustatud kolme kuu jooksul saatma sellesse ettepanekusse puutuvad materjalid vastavatele kõrgemalseisvatele organitele.

69. Ettevõtte, organisatsioon, asutus, ministeerium või keskasutus, kes on võtnud läbivaatamiseks ratsionaliseerimisetpaneku avalduse, on kohustatud selle registreerima ning autori palvel viie päeva jooksul, arvates sellise palve saamisest, välja andma või saatma autorile õiendi, mis tõendab avalduse saabumise fakti ja kuupäeva.

70. Pärast ratsionaliseerimisetpaneku kohta esitatud avalduse registreerimist, kuid enne ettepaneku ratsionaliseerimisetpanekuks tunnistamise või selle tagasilükkamise kohta otsuse vastuvõtmist, võib autor täiendada või muuta kirjeldust, jooniseid, skeeme või eskiise, muutmata ettepaneku olemust. Ettepaneku olemuse muutmist vaadeldakse uue ettepaneku esitamisena.

71. Ratsionaliseerimisetpaneku avaldus tuleb ettevõttes, organisatsioonis või asutuses läbi vaadata ja selle kohta otsus vastu võtta 15 päeva jooksul, ministeeriumis või keskasutuses aga poolteise kuu jooksul, arvates selle saabumise päevast. Märgitud tähtaegade jooksul tuleb autorile teatada ettepaneku ratsionaliseerimisetpanekuks tunnistamisest ja selle kasutuselevõtmisest, ettepaneku katselisest kontrollimisest või selle tagasilükkamisest, näidates ära tagasilükkamise motiivid.

Katselise kontrollimise korral tuleb autorit informeerida vastuvõetud otsusest 15 päeva jooksul, arvates katselise kontrollimise lõpetamisest.

72. Otsuse ettepaneku ratsionaliseerimisetpanekuks tunnistamise ja selle kasutuselevõtmise, katselise kontrollimise korraldamise või ettepaneku tagasilükkamise kohta võtab vastu ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhtija või vastava alljaotuse juhtija, kellele see on ülesandeks tehtud ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhtija käskkirjaga.

Ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhtija, tema asetäitja, peainseneri ja peainseneri asetäitja poolt töökohas või neile alluvates ettevõtetes, organisatsioonides või asutustes esitatud ettepaneku ratsionaliseerimisetpanekuks tunnistamise kohta võtab vastu otsuse kõrgemalseisva organisatsiooni juhtija. Selline kord kehtib samuti ettepanekute suhtes, mille nimetatud töötajad on esitanud teiste isikutega kaasautorsuse korras.

Ettepanekute kohta, mis on autori poolt esitatud või ettevõtte, organisatsiooni või asutuse poolt saadetud ministeeriumile või keskasutusele, võtab otsused vastu nimetatud organi juhtija või ametiisik, kellele see ülesandeks tehakse.

73. Otsus ettepaneku ratsionaliseerimisettepanekuks tunnistamise või selle kasutuselevõtmise kohta, kui see on seotud kinnitatud normatiivide ja tehnilise dokumentatsiooni (projektide, standardite, tehniliste tingimuste ning muu normatiivse ja tehnilise dokumentatsiooni) muutmisega, võetakse vastu pärast loa saamist organisatsioonilt, kes on kinnitanud vastava normatiivi või dokumentatsiooni. Neil juhtudel käesoleva põhimääruse punktis 71 ettenähtud tähtjad pikenevad ajavahemiku võrra, mis on vajalik loa saamiseks.

74. Ratsionaliseerimisettepaneku prioriteet määratakse kindlaks selle ettevõttesse, organisatsiooni või asutusse saabumise kuupäeva järgi, ministriumile või keskasutusele esitatud ettepanekute osas aga — ettepaneku nimetatud organitesse saabumise kuupäeva järgi.

Prioriteet antakse autorile, kes esimesena esitas kehtestatud korras ettepaneku, seda isegi juhul, kui ettepanek esialgu lükati põhjendamatult tagasi ning kui autor ei esitanud kaebust selle tagasilükkamise peale.

75. Pärast ettepaneku ratsionaliseerimisettepanekuks tunnistamise ja selle kasutuselevõtmise kohta otsuse vastuvõtmist tuleb ettepaneku autorile anda ratsionaliseerimisettepaneku tunnistus, mis tõendab ettepaneku tunnistamist ratsionaliseerimisettepanekuks, selle esitamise kuupäeva ja autorsust ratsionaliseerimisettepanekule.

Kaasautorsuse korral antakse igale kaasautorile ratsionaliseerimisettepaneku tunnistus teiste kaasautorite äranäitamisega.

Tunnistuse annab välja ettevõtte, organisatsioon, asutus, ministrium või keskasutus, kes on vastu võtnud sellekohase otsuse.

Kui ministrium või keskasutus annab ratsionaliseerimisettepaneku tunnistuse isikule, kellele temale alluv ettevõtte, organisatsioon või asutus on juba varem välja andnud tunnistuse selle ettepaneku kohta, siis lõpeb selle varem väljaantud tunnistuse kehtivus.

76. Ratsionaliseerimisettepaneku tunnistusel rajanevad autoriõigused on kehtivad selle ettevõtte, organisatsiooni või asutuse piires, kes tunnistuse välja andis. Kui tunnistuse on välja andnud ministrium või keskasutus, kehtivad autoriõigused sellele ministriumile või keskasutusele alluvates ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes.

Tunnistel rajanevad autoriõigused laienevad samuti ettevõttele, organisatsioonile või asutusele, kes sai ratsionaliseerimisettepaneku vastava tunnistuse väljaandnud ettevõttelt, organisatsioonilt või asutuselt lepingu alusel, mis käsitleb teaduse ja tehnika saavutuste edasiandmist ning abi osutamist eesrindlike kogemuste rakendamisel. Üleandev ettevõtte, organisatsioon või asutus on kohustatud saajat informeerima ratsionaliseerimisettepanekutest, mida on kasutatud vastavalt lepingule üleantavates teaduslik-tehnilistes töodes (dokumentatsioonis), uue tehnika näidistes jne.

V o s a

Salajased avastused, leiutised ja ratsionaliseerimisetpanekud

77. Kui autor leiab, et tema poolt tehtud avastus, leiutis või ratsionaliseerimisetpanek kujutab endast riiklikku saladust, on ta kohustatud tarvitusele võtma kõik temast olenevad abinõud selleks, et tema etpanek ei saaks avalikuks, ning üle andma kõik materjalid ettevõttele, organisatsioonile või asutusele, kus ta töötab, või mõnele teisele riiklikule ettevõttele, organisatsioonile või asutusele.

Ettevõtte, organisatsioon või asutus, kelle poole autor pöördub, on kohustatud osutama talle kaasabi taotlusmaterjalide kehtestatud korra kohasel vormistamisel ning saatma need vastavatele organitele.

78. Avastus- või leiutistaotluse vormistamisel on ettevõtte, organisatsioon või asutus, samuti Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kohalikud organisatsioonid kohustatud igal üksikjuhul kontrollima, kas taotluse materjalid ei sisalda andmeid, mis kujutavad endast riiklikku saladust. Kui esitatud avastus või leiutis tunnistatakse salajaseks või täiesti salajaseks, vormistatakse taotlus põhimääruse käesolevas osas ettenähtud korras ning teatatakse sellest autorile.

Samasugune on ka NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikku Leiutiste ja Avastuste Komiteesse saabunud taotluste kontrollimine. Kui esitatud avastus või leiutis tunnistatakse salajaseks või täiesti salajaseks, teatatakse sellest viivitamatult autorile ja taotlejale riikliku saladuse kaitsmiseks vajalike abinõude tarvituselevõtmiseks.

79. Taotlusi autoritunnistuste väljaandmiseks salajaste ja täiesti salajaste leiutiste kohta, mis puutuvad uutesse relvaliikidesse ja lahingutehnikasse ning nende taktikalisse kasutamisse, võtavad vastu ja vaatavad läbi käesoleva põhimäärusega kehtestatud korras NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt määratavad ministriumid ja keskasutused, kes vaatavad samuti läbi vastulaused autoritunnistuste väljaandmise küsimustes vastuvõetud otsuste kohta.

Tähendatud leiutised registreerib ja annab nende kohta välja autoritunnistused NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee vastavate ministriumide ja keskasutuste teatiste alusel ilma taotlusmaterjalide esitamiseta. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee esimehel või tema esimesel asetäitjal on õigus kontrollida ministriumide ja keskasutuste poolt autoritunnistuste väljaandmise kohta vastuvõetud otsuste põhjendatust.

80. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikul Leiutiste ja Avastuste Komiteel ning käesoleva põhimääruse punkti 79 kohaselt määratud ministriumidel ja keskasutustel on õigus eriti keerukate salajaste ja täiesti salajaste avastuste ja leiutiste kohta esitatud taotluste ekspertiisi tegemisele kaasa tömmata vajalikke spetsialiste teistest ministriumidest ja keskasutustest. Ministriumide ja keskasutuste juhtijad on neil juhtudel kohustatud eraldama nimetatud spetsialistid.

81. Ratsionaliseerimisettepanekuid, mis kujutavad endast riiklikku saladust, võetakse vastu ja vaadatakse läbi salajasuse nõuetest kinnipidamisega käesoleva põhimääruse IV osas kindlaksmääratud korras ning vastavalt käesoleva põhimääruse punktides 77, 78 ja 79 ettenähtud sätete kohaldamisega.

VI osa

Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse ning leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute kasutamise alaste tööde organiseerimine

Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamise juhtimine

82. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamise üldist juhtimist NSV Liidus teostab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee.

83. Ministeeriumid ja keskasutused juhivad leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamist neile alluvates ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes.

Lähtudes neile pandud ülesannetest ning täites oma funktsioone teaduse ja tehnika valdkonnas, ministeeriumid ja keskasutused:

töötavad välja abinõusid leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamiseks neile alluvates ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes ning kontrollivad nende tegevust selles valdkonnas;

töötavad välja leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse perspektiiv- ja jooksvaid plaane ning kontrollivad nende täitmist;

organiseerivad leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute õigeaegset kasutamist ning kontrollivad seda;

teevad ettepanekuid leiutiste patenteerimiseks välismaal, litsentside müümiseks ja ostmiseks ning täidavad ministeeriumi ja keskasutuse süsteeni puutuvaid kohustusi litsentsikokkulepete alal;

õpivad tundma, üldistavad ja levitavad leiutus- ja ratsionaliseerimisalaseid töökogemusi;

tagavad töötajate massilise kaasatõmbamise leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele;

korraldavad leiutus- ja ratsionaliseerimisalaseid võistlusi, konkursside ja ülevaatusi ning leiutajate ja ratsionaliseerijate nõupidamisi;

organiseerivad leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusega seotud töötajate kvalifikatsiooni tõstmist;

maksavad kehtestatud korras tasu leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest, mida on kasutatud mitmes ettevõttes, organisatsioonides ja asutustes, ning preemiaid leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kaasaaitamise eest;

vaatavad oma kompetentsi piires läbi kaebusi ja avaldusi leiutus- ja ratsionaliseerimisalastes küsimustes;

avaldavad trükis andmeid kasutatud leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute kohta.

84. Ettevõtted, organisatsioonid ja asutused on leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse valdkonnas kohustatud:

organiseerima leiutus- ja ratsionaliseerimisalast tööd, koos ametiühinguorganite ja Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu organisatsioonidega välja töötama perspektiiv- ja jooksvaid temaatilisi plaane ning kontrollima nende täitmist;

tagama kodu- ja välismaise teaduse ja tehnika saavutuste, sealhulgas patendimaterjalides sisalduvate saavutuste laialdase kasutamise uue tehnika ja tehnoloogia väljatöötamisel ning olemasoleva tehnika ja tehnoloogia täiustamisel, välja selgitama tehtavates teaduslikes uuringutes ning projekteerimis- ja konstrueerimistöodes avastusi ja leiutisi ning käesoleva põhimäärusega kehtestatud korras rakendama abinõusid nende kaitsmiseks diplomite ja autoritunnistustega, vajaduse korral aga ka leiutiste kaitsmiseks välismaal, õigeaegselt läbi vaatama ratsionaliseerimisetepanekuid;

kõige lühema aja jooksul kasutusele võtma leiutisi ja ratsionaliseerimisetepanekuid, mis puutuvad ettevõtete, organisatsioonide või asutuste tegevusse;

kehtestatud korras välja maksuma tasu leiutajatele ja ratsionaliseerijatele ning preemiaid leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kaasaaitamise eest;

toetama ja ergutama leiutajaid ja ratsionaliseerijaid, muu hulgas osutama neile abi leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute väljatöötamisel ning vastaval vormistamisel, korraldama konkursse, ülevaatusi ja muid leiutus- ja ratsionaliseerimisalaseid massiüritusi;

tõstma leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusega seotud töötajate kvalifikatsiooni;

täitma muid funktsioone, mis on neile pandud käesoleva põhimäärusega.

85. Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide keskorganid juhivad leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamist neile alluvates ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes ministriumidele ja keskasutustele kehtestatud korras.

86. Kogu töö massilise leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamisel tehakse Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu ning ametiühingu- ja teiste ühiskondlike organisatsioonide laialdasel osavõtul.

Üleliiduline Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühing teostab ühiskondlikku kontrolli leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse valdkonnas seadusandlusest kinnipidamise üle, osutab igakülgset abi leiutajatele ja ratsionaliseerijatele nende töös ja nende õiguste kaitsmisel ning aitab kaasa leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute loomisele ja rahvamajanduses kasutamisele.

87. Ministeeriumid, keskasutused, töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide kesksorganid, ettevõtted, organisatsioonid, asutused ning Üleliiduline Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühing peavad osutama kodanikele igakülgset abi töös avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekutega, taotluste vormistamisel avastuste diplomite ja leiutiste autoritunnistuste väljaandmiseks ning ratsionaliseerimisetepanekute vormistamisel, samuti avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute kasutamisel.

88. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamist põllumajanduses juhitakse vastavalt käesolevale põhimäärusele ning juhendile leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamisest põllumajanduses, mille kinnitab NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee ning ÜAUKN-iga.

Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse planeerimine.

Leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute kasutamise kord

89. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse planeerimise eesmärgiks on suunata leiutajate ja ratsionaliseerijate loomingulisi jõupingutusi ühiskondliku tootmise täiustamise aktuaalsete ülesannete lahendamisele, tagada efektiivsete leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute õigeaegne ja laialdane tootmises kasutamine, töötajate tehnilise loomingu areng ning nende kaasatõmbamine aktiivsele leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele.

Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse planeerimisele peab eelnema teaduse ja tehnika peamiste arengusuundade tundmaõppimine, kodu- ja välismaiste leiutiste ja eesrindlike tehnikaaluste kogemuste tundmaõppimine ning teaduslik-tehniliste probleemide väljaselgitamine, mille lahendamine võib tagada ühiskondliku tootmise efektiivsuse tõusu.

90. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse planeerimise korra ettevõtetes, organisatsioonides, asutustes, ministeeriumides ja keskasutustes määrab kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Teaduse ja Tehnika Komiteega.

91. Leiutis või ratsionaliseerimisetepanek tunnistatakse kasutatuks olnemata sellest, millises rahvamajanduse, kultuuri, tervishoiu või riigikaitse valdkonnas see on rakendatud.

Leiutis või ratsionaliseerimisetepanek, mis käsitleb tootmisalase või muu tegevuse meetodit (tehnoloogiat), tunnistatakse kasutatuks arvates selle tootmisprotsessis rakendamise esimesest päevast. Leiutis või ratsionaliseerimisetepanek, mis käsitleb seadet (konstruktsiooni) või ainet (materjali), tunnistatakse kasutatuks arvates selle valmistatavas või eksploateeritavas toodangus, sealhulgas eksploatatsiooni antud katsenäidistes, rakendamise esimesest päevast. Leiutist või ratsionaliseerimisetepanekut ei tunnistata kasutatuks selle katselise kontrolli, toodangu katsenäidise valmistamise ja katsetamise ning tootmise ettevalmistamise juhtudel.

Autoritunnistusega kaitstud leiutis tunnistatakse kasutatuks ka selle välismaale kehtestatud korras üleandmisel.

92. Leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute kasutamine nähakse ette olenevalt nende tähtsusest NSV Liidu ja liiduvabariikide rahvamajanduse arendamise perspektiiv- ja aastaplaanides, ministriumide, keskasutuste, ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste plaanides või ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste organisatsioonilis-tehniliste abinõude plaanides.

Leiutised ja ratsionaliseerimisetepanekud, mis on kasutusele võetud majandusaasta kestel, lülitatakse kehtestatud korras täiendavalt vastavatesse plaanidesse.

93. Ettepanekud suure rahvamajandusliku tähtsusega harukondlike ja harukondadevahelise iseloomuga leiutiste kasutamiseks valmistavad ette ministriumid ja keskasutused ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee ning need esitatakse üheaegselt NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Teaduse ja Tehnika Komiteele või liiduvabariikide ministrite nõukogudele, kes lahendavad küsimuse selliste leiutiste lülitamisest vastavalt NSV Liidu või liiduvabariikide rahvamajanduse arendamise plaanide projektidesse.

94. Leiutiste õigeaegse ja laialdase rahvamajanduses kasutamise huvides saadab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee ministriumidele, keskasutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele kehtestatud korras ettepanekud nende tegevusprofiili kuuluvate leiutiste kasutamiseks, millele lisatakse leiutiste kirjeldused ning komitees olemasolevad materjalid, mis iseloomustavad nende leiutiste tehnilis-majanduslikke andmeid.

Analoogilised ettepanekud täiesti salajaste leiutiste kohta, mis käsitlevad uusi relvaliike ja lahingutehnikat ning nende taktikalist kasutamist, saadavad huvitatud organisatsioonidele kehtestatud korras ministriumid ja keskasutused, kes vaatavad läbi taotlusi selliste leiutiste kohta.

95. Ministriumid, keskasutused, ettevõtted, organisatsioonid ja asutused teevad NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee ning üleliiduliste ja harukondlike teaduslik-tehnilise informatsiooni organite materjalide ja muude informatsioonimaterjalide (sealhulgas patendimaterjalide) põhjal leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute valiku ning võtavad vastu otsused nende plaanilises korras kasutamiseks.

Ministriumid ja keskasutused teatavad komiteele leiutistest, mis on kasutusele võetud nende süsteemis.

96. NSV Liidu ja liiduvabariikide rahvamajanduse arendamise perspektiiv- ja aastaplaanides ning ministriumide, keskasutuste, ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste plaanides, milles nähakse ette ülesanded leiutiste kasutamise alal, samuti leiutiste alusel väljatöötatud uute toodete ja tootmisviiside tehnilises dokumentatsioonis ja prospektides tuleb ära märkida nende autoritunnistuste numbrid.

97. Ettevõtted, organisatsioonid ja asutused on kohustatud autorile teatama tema leiutise või ratsionaliseerimistepaneku kasutuselevõtmisest ühe kuu jooksul, arvates selle kasutuselevõtmise päevast.

Kui ettevõttel, organisatsioonil või asutusel puuduvad andmed autori elukoha kohta, küsitakse selliseid andmeid NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikult Leiutiste ja Avastuste Komiteelt, kes on kohustatud teatama need ettevõttele, organisatsioonile või asutusele ühe kuu jooksul.

98. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusega seotud tööde tegemiseks ministriumid, keskasutused, ettevõtted, organisatsioonid ja asutused kasutavad või vajaduse korral rajavad eksperimentaalbaase.

Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele tehtavate kulutuste finantseerimine

99. Ministriumide, keskasutuste, ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste kulutusi leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele finantseeritakse erieelarvete järgi käesoleva põhimääruse punktides 100 ja 101 ettenähtud vahendite arvel.

100. Ministriumide ja keskasutuste kulud leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele tehtavate kulutuste eelarve järgi kaetakse eelarveliste assigneeringute ning vastavate tsentraliseeritud fondide vahendite arvel.

Riiklike ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste kulud leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele tehtavate kulutuste eelarve järgi kaetakse järgmiste vahendite arvel:

vahendite arvel, mis on ette nähtud isemajandavate ettevõtete ja organisatsioonide tootmiseelarvetes või eelarvetes nende organisatsioonide ja asutuste ülalpidamiseks, kes on riigieelarvel või keda finantseeritakse muus korras;

ettevõtetes ja organisatsioonides loodavate vastavate fondide vahendite arvel;

ehitusorganisatsioonide käsutusse jäetavate säästusummade arvel, mis on saadud abinõude rakendamise tulemusena, mis odavdavad ehitustöid eelarvega võrreldes, ilma ehitiste vastupidavust ja eksploateerimisomadusi halvendamata.

101. Kolhoosides ning kolhoosidevahelistes ja muudes kooperatiivsetes ja ühiskondlikes organisatsioonides tehakse kulutusi leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele nende organisatsioonide vahendite arvel.

102. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele tehtavate kulutuste eelarvetes võib ette näha kulud:

1) leiutiste ja ratsionaliseerimistepanekute järgi mudelite ja näidiste valmistamiseks ja katsetamiseks;

2) eksperimentaalbaaside rajamiseks ja ülalpidamiseks, mis on ette nähtud leiutiste ja ratsionaliseerimistepanekute loomiseks ja katseliseks kontrollimiseks (välja arvatud kulutused ehitustöödele ning seadmete muretsemisele);

3) leiutajatele ja ratsionaliseerijatele ning konstruktoritele, projekterijatele ja tehnoloogidele töötasu maksmiseks tehnilise dokumentatsiooni väljatöötamise, mudelite ja näidiste loomise ja katsetamise ning tootmise organiseerimise eest (välja arvatud tööülesande korras tehtavad tööd);

4) leiutiste ja ratsionaliseerimissetepanekute autoritele tasu maksmiseks;

5) preemiade maksmiseks leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kaasaaitamise eest;

6) töötasu maksmiseks ekspertiisi tegemise, konsultatsioonide ning avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimissetepanekute kohta arvamuste koostamise eest;

7) töötasu maksmiseks avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimissetepanekute kohta taotlusmaterjalide vormistamise eest (välja arvatud tööülesande korras tehtavad tööd);

8) tasu maksmiseks tööde eest, mis on seotud materjalide ettevalmistamisega leiutiste patenteerimiseks välismaal ning litsentside müümise ja ostmisega;

9) patendifondi komplekteerimiseks ja korrastamiseks ning patendi-tehnilise informatsiooni materjalide ning leiutusosalase kirjanduse väljaandmiseks ja muretsemiseks;

10) komandeerimistasu maksmiseks autoritele, ekspertidele ja muudele spetsialistidele, keda on välja kutsunud ministriumid, keskasutused ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee taotlusmaterjalide läbivaatamiseks ning muudes leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusega seotud küsimustes;

11) näituste, võistluste, ülevaatuste, konkursside ning muude leiutus- ja ratsionaliseerimisalaste ürituste korraldamiseks, töötasu maksmiseks sellest tööst osavõtvatele isikutele ning preemiade maksmiseks nimetatud ürituste tulemuste põhjal.

Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusega seotud tööde eest makstakse tasu üldise palgafondi piires, milleks leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuseks tehtavate kulude eelarves nähakse ette vajalikud limiidid.

VII osa

Leiutiste õiguskaitse ja realiseerimine välismaal

103. Selleks et kaitsta välismaal NSV Liidu majanduslikke huve leiutiste valdkonnas ning kiirendada tehnilist progressi kodumaal, ministriumid, keskasutused, ettevõtted, organisatsioonid ja asutused:

patenteerivad välismaal Nõukogude leiutisi (teostavad nende õiguskaitset);

müüvad Nõukogude leiutiste ning teaduse ja tehnika saavutuste litsentse ning ostavad välismaalastele kuuluvate leiutiste ning teaduse ja tehnika saavutuste litsentse;

kontrollivad Nõukogude toodete patendipuhtust; õpivad tundma ja kasutavad patendiinformatsiooni uue toodangu ja tehnoloogiliste protsesside planeerimise ja loomise kõigis staadiumides.

104. Taotluse NSV Liidus või Nõukogude kodaniku poolt välismaal loodud leiutise kohta võib välismaale esitada üksnes pärast seda, kui selle leiutise kohta on NSV Liidus taotlus esitatud. See eeskiri kehtib ka neil juhtudel, kui käesoleva põhimääruse kohaselt ettepanekut NSV Liidus leiutiseks ei tunnistata, välisriigis aga võib selle kohta välja anda patendi või autoritunnistuse.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee võib vajaduse korral lubada leiutisi välismaal patendeerida enne, kui nende kohta on NSV Liidus esitatud taotlused.

105. Leiutiste kohta, mis on välja valitud välismaal patenteerimiseks, esitavad ettevõtted, organisatsioonid ja asutused üheaegselt taotlusega NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele ka ministriumidele ja keskasutustele ettepanekud patenteerimiseks.

Leiutiste autorid võivad iseseisvalt esitada vastavatele ministriumidele ja keskasutustele ettepanekud oma leiutiste patenteerimiseks välismaal.

Ministriumid ja keskasutused vaatavad läbi nimetatud ettepanekud ning esitavad ühe kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele motiveeritud ettepanekud leiutiste patenteerimiseks, märkides ära, millises riigis neid on ette nähtud patenteerida.

Otsuse leiutise välismaal patenteerimiseks võtab komitee vastu ühe kuu jooksul, arvates ministriumide ja keskasutuste ettepanekute saamise päevast.

Juhtudel, kui leiutise on loonud Nõukogude kodanik kaasautorsuses välismaalasega, taotluse esitamiseks selles riigis, mille kodakondsusesse kuulub välismaalasest kaasautor, komitee otsust ei nõuta. Sellist otsust ei nõuta ka juhtudel, kui leiutis on loodud rahvusvahelises organisatsioonis, millest võtavad osa NSV Liit või Nõukogude organisatsioonid, ning patenteerimine toimub kooskõlas rahvusvahelise organisatsiooni asutamisdokumentidega.

106. Leiutist patenteerib välismaal NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee otsuses määratud ettevõtte, organisatsioon või asutus või selle ettevõtte, organisatsiooni või asutuse nõusolekul leiutise autor kehtestatud korras.

Patenteeriv ettevõtte, organisatsioon või asutus tagab leiutiste välismaal patenteerimiseks vajalike taotlusmaterjalide ettevalmistamise. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee osutab neile abi välismaale esitatavate taotluste koostamisel ning organiseerib Nõukogude riigi huvide kaitse nende taotluste põhjal.

107. Otsused leiutiste välismaal patenteerimise ning välismaal saadud patentide kehtivuse ennetähtaegseks lõpetamiseks võtab vastu NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee ministriumide ja keskasutuste ettepanekute põhjal või oma initsiatiivil, arvestades huvitatud väliskaubandusorganisatsioonide arvamust.

VIII osa

Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisetpanekute autorite õigus tasule ning muud õigused ja soodustused**Õigus tasule**

108. Diplomi saanud avastuse autoril, autoritunnistuse saanud leiutise autoril ning ratsionaliseerimisetpaneku autoril, kellele on välja antud tunnistus, on õigus tasule.

Tasu maksmine toimub vastavalt käesolevale põhimäärusele, samuti avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisetpanekute eest tasu maksmise korra juhendile ning säästuta leiutiste ja ratsionaliseerimisetpanekute eest tasu kindlaksmääramise juhendile, millised kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Teaduse ja Tehnika Komitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja ÜAUKN-iga. Seejuures määratakse leiutiste ja ratsionaliseerimisetpanekute kasutamisest saadav sääst kindlaks vastavalt uue tehnika, leiutiste ja ratsionaliseerimisetpanekute rahvamajanduses kasutamise majandusliku efektiivsuse kindlaksmääramise metodikale, mis kinnitatakse kehtestatud korras.

109. Tasu avastuse eest määrab kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee kuni 5000 rubla suuruses summas ning maksab selle autorile välja avastuse diplomi väljaandmisel.

110. Autoritunnistuste väljaandmisel leiutiste kohta, mis on loodud seoses tööülesande täitmisega (teaduslike uurimistööde plaani järgi, uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise plaani järgi jms.), samuti ühiskondlikel alustel töötavates organisatsioonides (konstrueerimis- ja tehnoloogia-bürood, laboratooriumid, brigaadid jms.), makstakse autoritele ühekordset ergutustasu 20 kuni 200 rubla suuruses summas ühe leiutise eest, kuid mitte üle 50 rubla ühele isikule.

Ergutustasu maksavad:

seoses tööülesande täitmisega loodud leiutiste eest — ministeeriumid ja keskasutused;

ühiskondlikel alustel töötavates organisatsioonides loodud leiutiste eest — NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee.

Ergutustasu võetakse arvesse järgneval tasu maksmisel.

111. Autorile (kaasautoritele) makstakse tasu leiutise kasutamise eest, kui leiutist:

1) on kasutatud NSV Liidu rahvamajanduses, sealhulgas välismaalt sisseveetud ekspluateeritavas toodangus;

2) on kasutatud dokumentatsioonis, mis on üle antud teistele riikidele majandusliku ning teadus- ja tehnikaalase koostöö korras;

3) on kasutatud objektidel, mida NSV Liidu ettevõtted ja organisatsioonid välisriikidele tehnilise kaasabi osutamise korras välismaal rajavad;

4) on realiseeritud litsentsi välismaale müümise korras. Sel juhul makstakse tasu siis, kui leiutis on kaitstud autoritunnistusega NSV Liidus ja patendiga välismaal või ainult autoritunnistusega NSV Liidus või patendiga välismaal.

112. Tasu leiutise kasutamise eest arvutatakse ja makstakse välja järgmises korras:

1) leiutise eest, mida on kasutatud ühes ettevõttes, organisatsioonis või asutuses — selle ettevõtte, asutuse või organisatsiooni poolt;

2) leiutise eest, mida on kasutatud ühe ja sama ministeeriumi või keskasutuse mitmes ettevõttes, organisatsioonis või asutuses — selle ministeeriumi või keskasutuse poolt;

3) leiutise eest, mida on kasutanud mitme ministeeriumi või keskasutuse ettevõtted, organisatsioonid või asutused — ministeeriumi või keskasutuse poolt, kellele alluvad ettevõtted, organisatsioonid või asutused, kes esmaselt kasutasid seda leiutist, kusjuures teised ministeeriumid või keskasutused, kelle ettevõtted, organisatsioonid või asutused kasutasid antud leiutist, tasuvad sellele ministeeriumile või keskasutusele hiljem vastavad summad. Kui tekib vaidlus selle üle, millised ministeeriumid või keskasutused on kohustatud maksma tasu leiutise kasutamise eest, lahendab küsimuse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee.

Tasu leiutise eest, mida on kasutatud majandusliku ning teadus- ja tehnikaalase koostöö korras teistele riikidele üleantud dokumentatsioonis, arvutab ja maksab ministeerium või keskasutus, kellele alluvad dokumentatsiooni välismaale üleandnud ettevõtted, organisatsioonid või asutused, kui rahvusvaheline kokkulepe või leping ei näe ette teisiti.

Tasu leiutiste kasutamise eest objektidel, mida NSV Liidu ettevõtted ja organisatsioonid välisriikidele tehnilise kaasabi osutamise korras välismaal rajavad, arvutab ja maksab ministeerium või keskasutus, kellele alluvad välismaal objekte ehitavad ettevõtted, organisatsioonid või asutused.

Tasu välismaale müüdud Nõukogude leiutiste litsentside eest määratakse kindlaks kuni 3 protsendi suuruses litsentside müügist saadud summast ning selle maksab välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee vahendite arvel, mis talle kehtestatud korras üle kantakse.

113. Säästuga leiutise NSV Liidu rahvamajanduses kasutamise eest makstakse autorile (kaasautoritele) tasu viie aasta jooksul, arvates leiutise kasutuselevõtmisest ettevõttes, organisatsioonis või asutuses, kes esimesena kasutas seda leiutist, olenemata autoritunnistuse väljaandmise momendist möödunud ajast, 2 protsendi suuruses säästusummast, mis on saadud igal kalendriaastal leiutise kasutamisest NSV Liidus.

Säästuta leiutise kasutamise eest makstakse tasu üks kord suuruses, mis määratakse kindlaks olenevalt selle tegelikust väärtusest, arvestades leiutisega loodavat tehnilist või muud positiivset efekti ning leiutise rakendamise mahtu. Ettevõtte, organisatsiooni, asutuse, ministeeriumi või kesk-

asutuse juhtijal on õigus suurendada selle tasu määra kehtestatud maksimaalsete tasusummade piires, kui leiutise kasutamise maht on järgneva nelja aasta jooksul suurenenud.

Nimetatud viie aasta pikkuse perioodi arvutamisel loetakse leiutis, mille kasutamine algas esimesel poolaastal, kasutatuks alates antud aasta 1. jaanuarist, leiutis aga, mille kasutamine algas teisel poolaastal, alates järgmise aasta 1. jaanuarist.

Leiutise kasutamise korral käesoleva põhimääruse punkti 111 alampunktides 2 ja 3 ettenähtud juhtudel määratakse tasu suurus kindlaks ühekordselt leiutise tegeliku väärtuse järgi (arvestades leiutisega loodavat tehnilist ja muud positiivset efekti ning leiutise rakendamise mahtu).

Tasu leiutise kasutamise eest arvutatakse eraldi iga aluse osas, mis on ette nähtud käesoleva põhimääruse punktis 111. Kõigi nende aluste järgi ühe leiutise kasutamise eest väljamakstava tasu maksimaalne suurus ei tohi ületada 20 000 rubla.

114. Ministeeriumi või keskasutuse juhtijal on õigus lubada suurendada kuni 20 000 rublani, kuid mitte enam kui kolmekordseks tasu leiutise eest, mille kasutamine tingib uue tootmisliigi, väärtuslike seadmete või ainete loomise, samuti leiutise eest, mida ei ole võimalik laialdaselt realiseerida, kuigi sellel leiutisel on suur rahvamajanduslik tähtsus.

115. Tasu leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute kasutamise eest arvutatakse järgmiste dokumentide alusel:

leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku kasutusele võtmise akt või mõni muu samatähenduslik dokument;

leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku kasutamisest saadava aastase säästu arvutus;

ettevõtte, organisatsiooni, asutuse, ministeeriumi või keskasutuse juhtija poolt vastuvõetud otsus säästuta ettepaneku tegeliku väärtuse kohta.

116. Ettevõtted, organisatsioonid, asutused, ministeeriumid ja keskasutused maksavad välja leiutiste kasutamise eest tasu kahe kuu jooksul pärast leiutise kasutamise kalendriaasta lõppu või kahe kuu jooksul arvates päevast, mil võeti vastu otsus tehnilise dokumentatsiooni majandusliku ning teadus- ja tehnikaalase koostöö korras teistele riikidele üleandmise kohta, või litsentside müügist saadud summa kehtestatud korras üleandmise päevast.

117. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikul Leiutiste ja Avastuste Komiteel on õigus vajaduse korral Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kaasabil oma initsiatiivil või autori avalduse põhjal kehtestatud korras tutvuda ettevõtetes, organisatsioonides, asutustes, ministeeriumides või keskasutustes kogu dokumentatsiooniga, mis võimaldab tuvastada leiutiste kasutamise fakti ja mahtu, leiutise kasutamisest saadud säästu arvutamise õigsust ning andmete õigsust, mis on vajalikud leiutise tegeliku väärtuse põhjal tasu arvutamiseks.

118. Kasutamata perspektiivsete leituste autoritele võivad maksta preemiaid käesoleva põhimääruse punktis 164 ettenähtud summade arvel ministeeriumid ja keskasutused, kes tunnistavad otstarbekaks leituste edaspidise kasutamise neile alluvates ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes.

119. Tasu ratsionaliseerimisettepaneku eest arvutab ja maksab välja ettevõtte, organisatsioon, asutus, ministeerium või keskasutus, kes on autorile välja andnud tunnistuse selle ratsionaliseerimisettepaneku kohta. Käesoleva põhimääruse punkti 75 lõikes 4 ettenähtud juhtudel makstakse tasu neid summasid arvestades, mis autor on saanud kehtivuse kaotanud tunnistuse alusel.

Kui tunnistuse on välja andnud ettevõtte, organisatsioon või asutus, aga ratsionaliseerimisettepaneku kasutamisest saadav sääst või muu positiivne efekt tekib mitte selles, vaid teises ettevõttes, organisatsioonis või asutuses, arvutab ja maksab tasu välja see ministeerium või keskasutus, kellele allub autorile tunnistuse väljaandnud ettevõtte, organisatsioon või asutus.

Kui tekib vaidlus selle üle, kes on kohustatud tasu välja maksma, lahendab küsimuse NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leituste ja Avastuste Komitee.

120. Ratsionaliseerimisettepaneku eest makstava tasu suurus määratakse ettepaneku kasutamise esimesel aastal saadava aastase säästu summast olenevalt järgmise skaala järgi:

Aastase säästu summa	Tasu ratsionaliseerimisettepaneku eest
Kuni 100 rbl.	17 protsenti säästust, kuid mitte vähem kui 10 rbl.
100—500 rbl.	7 protsenti + 10 rbl.
500—1000 rbl.	5 protsenti + 20 rbl.
1000—5000 rbl.	3 protsenti + 40 rbl.
5000—50 000 rbl.	2 protsenti + 90 rbl.
50 000—100 000 rbl.	1 protsent + 590 rbl.
100 000 rbl. ja enam	0,5 protsenti + 1090 rbl., kuid mitte enam kui 5000 rbl.

Säästuta ratsionaliseerimisettepaneku eest makstava tasu suurus määratakse selle tegelikust väärtusest olenevalt, arvestades ettepanekust saadavat tehnilist ja muud positiivset efekti ning ettepaneku rakendamise ulatust, kuid tasu ei tohi olla väiksem kui 10 rubla ega suurem kui 5000 rubla ühe ratsionaliseerimisettepaneku eest.

121. Ühe kuu jooksul, arvates ratsionaliseerimisettepaneku kasutuselevõtmise päevast, makstakse autorile välja tasu, mis ei ületa 200 rubla või 25 protsenti (kuid mitte vähem kui 200 rubla) tasust, mis ületab 200 rubla. Kahe kuu jooksul pärast esimese aasta lõppu või ettepaneku kasutamise lõpetamist, kui seda kasutatakse alla ühe aasta, makstakse välja tasu ülejäänud osa.

122. Kui teisel aastal ratsionaliseerimisettepaneku kasutamise ulatus suureneb, makstakse tasule juurde kuni 5000 rubla piirides, lähtudes ratsionaliseerimisettepaneku kasutamise maksimaalsest mahust teisel aastal. Juurdemaksmine toimub kahe kuu jooksul pärast ettepaneku kasutamise teise aasta lõppu.

Seda reeglit kasutatakse nii säästuga kui ka säästuta ratsionaliseerimisettepanekute suhtes. Viimasel juhul võib tasu juurdemaksmisel arvestada ka positiivse efekti suurenemist ettepaneku kasutamise teisel aastal.

123. Ministeeriumil või keskasutusel on õigus ettevõtte, organisatsiooni või asutuse esildise põhjal suurendada kuni 5000 rublani tasu ratsionaliseerimisettepaneku eest, mida ei ole võimalik laialdaselt realiseerida, kuigi see võimaldab saada tunduvat majanduslikku efekti. Seejuures võib tasu suurendada mitte enam kui kolmekordseks, võrreldes tasu suurusega, mis on arvatud vastavalt käesoleva põhimääruse punktile 120.

124. Kui ratsionaliseerimisettepanekuna esitatud ja kasutatav ettepanek tunnistatakse leiutiseks, siis pärast autoritunnistuse väljaandmist sellele arvutatakse ja makstakse autorile välja tasu leiutise NSV Liidu rahvamajanduses kasutamise eest, arvesse võttes talle ratsionaliseerimisettepaneku eest makstud summasid.

125. Tasu avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autoritele makstakse välja käesolevas põhimääruses ettenähtud preemiatest ja muudest kehtiva seadusandlusega kehtestatud preemiatest olenemata.

126. Avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku eest makstav tasu, mis ei ületa 1000 rubla, vabastatakse tulumaksust.

Kui tasu ületab 1000 rubla, võetakse tulumaksu tasu summalt, mis ületab 1000 rubla, eraldi iga avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku osas.

Töölased õigused

127. Leiutajad ja ratsionaliseerijad peavad aktiivselt kaasa aitama oma leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute kasutamisele ja edasisele täiustamisele.

Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autoritel on õigus osa võtta oma leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute kasutamiseks ettevalmistamisest (tehnilise dokumentatsiooni väljatöötamine, katseeksemplari valmistamine ja katsetamine ning tootmise organiseerimine).

Kui autor arvab, et seda õigust on rikutud, vaatab kõrgemalseisva organisatsiooni juhtija autori kaebuse põhjal küsimuse läbi ning võtab vastu otsuse.

128. Selleks et autor saaks osa võtta leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku kasutamiseks ettevalmistamisest oma alalisel töökohal, võib teda ajutiselt täielikult või osaliselt põhitööst vabastada, kusjuures tema töö tasustatakse mitte väiksemas ulatuses keskmisest töötasust põhitöökohal. Kui autori põhitööst vabastamine tootmistingimuste tõttu ei ole

otstarbekas, võib autor töötada oma leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku kasutamiseks ettevalmistamisel väljaspool tööaega, kusjuures tema töö tasustatakse kokkuleppel.

129. Selleks et autor saaks osa võtta leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku kasutamiseks ettevalmistamisest väljaspool oma alatist töökohta, võib temaga sõlmida töölepingu tema leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku kasutamiseks tehtavate ettevalmistustööde kogu perioodiks või teatud tähtajaks. Seejuures tuleb autor põhitööst vabastada, välja arvatud juhud, kui ta võtab osa leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku kasutamiseks ettevalmistamisest väljaspool tööaega.

Kui autor võtab osa oma leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku kasutamiseks ettevalmistamisest põhitööst vabastatuna, tasustatakse tema töö mitte väiksemas ulatuses keskmisest töötasust alatisel töökohal. Töö tegemisel väljaspool tööaega määratakse autori töötasu poolte kokkuleppel.

130. Autorile, kes on põhitööst vabastatud seoses osavõtuga tema leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku kasutamiseks ettevalmistamisest, säilitatakse ametikoht, õigus puhkusele ning kõik alatisel töökohal kehtivad õigused ja soodustused, kogu periood aega, mil ta võtab osa oma leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku kasutamiseks ettevalmistamisest, arvatakse pideva staaži hulka alatisel töökohal.

Kui autor on töötanud teises ettevõttes, organisatsioonis või asutuses mitte vähem kui 11 kuud, antakse talle korraline puhkus sellelt töökohalt.

131. Kui leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku kasutamiseks ettevalmistamisest kutsutakse osa võtma autor, kes ei ole tööline ega teenistuja, siis võib temaga sõlmida töölepingu selle töö tegemise kogu ajaks või teatud tähtajaks, kusjuures tema töö tasustatakse autori kvalifikatsioonist ja töö keerukusest olenevalt ning kooskõlas kehtivate tariifimääradega või ametipalkade skeemidega.

132. Juhul kui autor kutsutakse osa võtma oma leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku kasutamiseks ettevalmistamisest väljaspool tema alatist elukohta, on ettevõtte, organisatsioon või asutus, kes sõlmis autoriga töölepingu, kohustatud tasuma talle kulud, mis on seotud sõiduga sinna ja tagasi ning eluruumi üürimisega, ning välja maksma päevarahad kooskõlas komandeeringute kohta kehtiva seadusandlusega.

133. Ettevõtte, organisatsioon või asutus, kes on kasutusele võtnud leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku, võib kasutada autori poolt valmistatud tehnilist dokumentatsiooni või mudelit, või teha autorile ülesandeks sellise töö tegemise. Kui selle töö tegemine autori poolt ei ole seotud tööülesandega, on ettevõtte, organisatsioon või asutus kohustatud sõlmima autoriga kokkuleppe, milles nähakse ette töötasu ning dokumentatsiooni või mudelite valmistamiseks tehtud kulutuste tasumine kehtivate töönormide ja -hinnete järgi. Sellise kokkuleppega kindlaksmääratud summad makstakse autorile välja, olenemata tasust leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku kasutamise eest.

134. Kui leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku kasutamise tulemusena ettevõttes, organisatsioonis või asutuses kehtestatakse uued töönormid ja -hinded, siis tasustatakse autori ning selle leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku kasutamiseks ettevalmistamisest osavõtnud isikute töö liiduvabariikide tööseadusandlusega kehtestatud korras.

Nimetatud juhtudel makstakse uute tööhinnete järgi arvestatud täiendav töötasu välja juurdemaksulehtede alusel palgafondide arvel.

135. Avastuste kohta, millele on välja antud diplom, kasutatud leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute ja sellega seoses väljamakstud tasu kohta tehakse autori tööraamatusse sissekanne.

Muud õigused ja soodustused ning riiklikud ergutusvahendid

136. Avastuse või leiutise autoril on õigus anda avastusele või leiutisele oma nimi või spetsiaalne nimetus.

Autor võib esitada nõudmise avastusele või leiutisele oma nime või spetsiaalse nimetuse andmiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele samaaegselt taotluse esitamisega või pärast selle esitamist, kuid mitte hiljem kui kahe kuu jooksul, arvates diplomi või autoritunnistuse väljaandmise kohta otsuse vastuvõtmise päevast.

Põhjendatud juhtudel võib komitee rahuldada autori sellekohase nõudmise, mis on esitatud pärast märgitud tähtaega.

Avastusele või leiutisele antud autori nimi või spetsiaalne nimetus kantakse avastuse diplomile või autoritunnistusele, samuti tehnilisse dokumentatsiooni, toodetele või nende pakenditele.

137. Kooskõlas kehtiva seadusandlusega võib leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autoritele anda vabariigi teenelise leiutaja ja vabariigi teenelise ratsionaliseerija aunimetuse.

138. Tootmises kasutatud leiutiste autoritel ning isikutel, kellele on antud vabariigi teenelise ratsionaliseerija aunimetuse, on õigus konkursita astuda kõrgematesse õppeasutustesse NSV Liidu Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeeriumi poolt kehtestatud korras.

139. Suure rahvamajandusliku tähtsusega avastuste ja leiutiste autoritel on õigus kehtestatud korras esitada need avastused või leiutised võrdselt dissertatsioonidega teaduste kandidaadi ja teaduste doktori kraadi saamiseks. Seejuures võib doktoridissertatsiooni kaitsmisele lubada isikuid, kellel ei ole teaduste kandidaadi kraadi, kuid kes on tuntud oma avastuste või leiutistega.

Avastuste ja tähtsamate leiutiste autoritele võib erandina anda teaduste kandidaadi või teaduste doktori kraadi ilma dissertatsiooni kaitsmiseta.

140. Küsimuste lahendamisel, mis käsitlevad spetsialistide saatmist loomingulistele komandeeringutele teistesse ettevõtetesse, organisatsioonidesse ja asutustesse või eesrindlike kogemuste tundmaõppimiseks temaatilistele näitustele, on ettevõtte, organisatsiooni või asutuse administratsioon kohustatud muude võrdsete tingimuste korral eelistama avastuste, leiutiste või ratsionaliseerimisettepanekute autoreid.

141. Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autoritel, kellele on antud vabariigi teenelise leiutaja või vabariigi teenelise ratsionaliseerija aunimetus, avastuste autoritel, samuti suure rahvamajandusliku tähtsusega leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autoritel on teaduslike töötajatega võrdne õigus lisaelamispinnale.

142. Juhtudel, mis on seotud käesoleva põhimääruse punktides 139 ja 141 ettenähtud õiguste ellurakendamisega, on ministeeriumid, keskasutused, ettevõtted, organisatsioonid ja asutused kohustatud leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autorite ning huvitatud ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste nõudmisel esitama arvamused nende poolt kasutatavate leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute rahvamajandusliku tähtsuse kohta.

IX osa

Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute suhtes kehtivate õiguste kaitse

143. Avastuse registreerimise, avastuse diplomi, leiutise autoritunnistuse või patendi ning ratsionaliseerimisettepaneku tunnistuse võib vaidlustada iga kodanik või ettevõtte, organisatsioon ja asutus.

144. Avastuse registreerimise ja avastuse diplomi võib vaidlustada ja täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistada mis tahes ajal, alates registreeritud avastuse kohta publikatsiooni avaldamise päevast, kui aga publikatsioon ei ole avaldatud, siis avastuse NSV Liidu avastuste riiklikku registrisse kandmise päevast või vastavalt diplomi väljaandmise päevast:

- 1) käesolevas põhimääruses teadusliku seisukoha avastuseks tunnistamise kohta kehtestatud nõuete rikkumise tõttu;
- 2) avastuse autori või kaasautorite koosseisu ebaõige näitamise tõttu.

145. Leiutise autoritunnistuse võib vaidlustada ja täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistada:

- 1) käesolevas põhimääruses ettepaneku leiutiseks tunnistamise kohta kehtestatud nõuete rikkumise tõttu — ühe aasta jooksul, arvates leiutise kohta publikatsiooni avaldamise päevast, kui aga publikatsiooni ei ole avaldatud, siis leiutise NSV Liidu leiutiste riiklikku registrisse kandmise päevast. Erandjuhtudel võib NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee esimees või tema asetäitja nimetatud aastast tähtaega pikendada;

- 2) leiutise autori või kaasautorite koosseisu ebaõige näitamise tõttu — mis tahes ajal, alates autoritunnistuse väljaandmise päevast.

146. Leiutise patendi võib vaidlustada ja täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistada kogu selle kehtivuse aja jooksul:

- 1) kui on rikutud käesolevas põhimääruses ettepaneku leiutiseks tunnistamiseks kehtestatud nõudeid;
- 2) kui leiutise autor (kaasautorid) on patendis ebaõigesti näidatud;
- 3) kui patendivaldajal ei ole õigust patendi saamiseks;
- 4) kui patent on välja antud leiutise kohta, mille kohta võib välja anda ainult autoritunnistuse.

147. Ratsionaliseerimisettepaneku tunnistuse võib vaidlustada ja täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistada:

1) käesolevas põhimääruses ettepaneku ratsionaliseerimisettepanekuks tunnistamiseks kehtestatud nõuete rikkumise tõttu — ühe aasta jooksul, arvates ettepaneku ratsionaliseerimisettepanekuks tunnistamise kohta otsuse vastuvõtmise päevast või ettepaneku kasutuselevõtmise päevast, kui kasutamine algas hiljem;

2) tunnistuse väljaandmise tõttu isikule, kellel ei ole prioriteeti sellele ettepanekule, või autori või kaasautorite koosseisu ebaõige näitamise tõttu tunnistuses — kolme aasta jooksul, arvates tunnistuse väljaandmise päevast.

Erandjuhtudel võib ministeeriumi või keskasutuse juhtija või tema asetäitja vastu võtta otsuse ratsionaliseerimisettepaneku tunnistuse täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistamise kohta käesoleva punkti alapunktis 1 ettenähtud põhjustel ka pärast aastase tähtaja möödumist.

148. Taotlejate kaebusi otsuste kohta vastulausete asjus, mis on esitatud kooskõlas käesoleva põhimääruse punktidega 59 ja 60, ning proteste leiutise autoritunnistuse või patendi kehtetuks tunnistamise kohta käesoleva põhimääruse punkti 145 alapunktis 1 ning punkti 146 alapunktides 1 ja 4 märgitud põhjusel, vaatab läbi NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee Teaduslik-Tehnilise Ekspertiisi Kontrollnõukogu. Komitee esimees või tema asetäitja võivad anda kontrollnõukogule läbivaatamiseks ka muid leiutistaotluste ekspertiisiga seotud küsimusi.

Teaduslik-Tehnilise Ekspertiisi Kontrollnõukogusse saabunud asjad vaadatakse läbi kolleegiaalselt vähemalt kolme nõukogu liikme osavõtul. Asjade läbivaatamise kord kontrollnõukogus määratakse kindlaks nõukogu põhimäärusega.

Kontrollnõukogu otsused on lõplikud ning ei kuulu edasikaebamisele. Kontrollnõukogu võib oma otsuse uuesti läbi vaadata seoses NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee esimehe protestiga, mis on esitatud otsuse kehtivale seadusandlusele mittevastavuse motiividel või täiendavalt ilmnenud asjaolude põhjal.

149. Taotlejate kaebusi NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee otsuste kohta, mis on vastu võetud avastustaotluste läbivaatamisel esitatud vastulausete põhjal (käesoleva põhimääruse punkt 18), ning käesoleva põhimääruse punkti 144 alapunktis 1 märgitud põhjustel esitatud proteste leiutiste registreerimise või avastuse diplomi väljaandmise kohta vaatab läbi NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee esimees, kelle otsus on lõplik.

150. Jõustunud otsuse alusel, mis käsitleb avastuse registreerimise kohta tehtud sissekande annulleerimist või parandamist ning avastuse diplomi ja leiutise autoritunnistuse või patendi annulleerimist, avaldab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee sellest publikatsiooni komitee ametlikus bulletäänis.

151. Autoril, kes ei ole nõus otsusega ettepaneku ratsionaliseerimisettepanekuks tunnistamise või selle kasutuselevõtmisest keeldumise kohta,

on õigus kolme kuu jooksul, arvates otsuse saamise päevast, selle peale edasi kaevata ettevõtte, organisatsiooni, asutuse, ministeeriumi või keskasutuse juhtijale, kes võttis vastu selle otsuse.

Nimetatud juhtija peab autori kaebuse läbi vaatama ühe kuu jooksul, arvates selle saabumise päevast. Ettevõttes, organisatsioonis või asutuses, kus autor töötab, vaatab kaebuse läbi juhtija koos ametiühinguorganiga või ametiühinguorgani ülesandel koos Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kohaliku nõukoguga, kusjuures autor tuleb kutsuda läbivaatamisest osa võtma.

Kui autor peab kaebuse kohta vastuvõetud otsust ebaõigeks või kui kaebuse arutamisel ei ole vastu võetud otsust, kuna ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhtija ja vastav ametiühinguorgan ei jõudnud omavahel kokkuleppele, võib autor pöörduda kõrgemalseisva organi poole, kes on kohustatud kahe kuu jooksul, arvates kaebuse saabumise päevast, teatama autorile oma motiveeritud otsuse.

Ministeeriumi või keskasutuse juhtija või juhtija asetäitja otsus on lõplik.

152. Kõrgemalseisev organ võib tühistada otsuse ettepaneku ratsionaliseerimisettepanekuks tunnistamise kohta käesoleva põhimääruse punkti 147 alapunktis 1 ettenähtud põhjustel ja tähtaegadel, samuti otsuse ratsionaliseerimisettepaneku kasutuselevõtmise kohta.

Autori kaebus ettepaneku ratsionaliseerimisettepanekuks tunnistamise või ettepaneku kasutuselevõtmise otsuse tühistamise kohta vaadatakse läbi käesoleva põhimääruse punkti 151 lõikes 3 ja 4 ettenähtud korras.

153. Vaidluse ratsionaliseerimisettepaneku prioriteedi üle vaatab läbi ettevõtte, organisatsiooni, asutuse, ministeeriumi või keskasutuse juhtija 15 päeva jooksul, arvates kaebuse saabumise päevast. Ettevõttes, organisatsioonis või asutuses vaadatakse vaidlus läbi koos ametiühinguorganiga või ametiühinguorgani ülesandel koos Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kohaliku nõukoguga, kusjuures pooled tuleb kutsuda vaidluse läbivaatamisest osa võtma. See pool, kes ei ole nõus vastuvõetud otsusega, võib pöörduda hagiga kohtusse.

154. Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autorite kaebused säästu arvutamise, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest makstava tasu suuruse, selle arvutamise korra ja väljamaksmise tähtaegade õigsuse ning nende kasutamise fakti tuvastamise küsimustes vaatab läbi ettevõtte, organisatsiooni, asutuse, ministeeriumi või keskasutuse juhtija 15 päeva jooksul. Ettevõttes, organisatsioonis või asutuses vaadatakse kaebus läbi koos ametiühinguorganiga või ametiühinguorgani ülesandel koos Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kohaliku nõukoguga.

Autor, kes peab tema kaebuse kohta vastuvõetud otsust ebaõigeks või kes pole saanud vastust kindlaksmääratud tähtjaks, võib kaevata selle otsuse peale kõrgemalseisva organi juhtijale või pöörduda hagiga kohtusse.

155. Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilseadusandluse alustele» vaadatakse kohtu korras läbi:

1) vaidlused avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku autoruse (kaasautoruse) üle;

2) vaidlused leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku eest makstava tasu suuruse, selle arvutamise korra ja väljamaksmise tähtaegade üle, kui need ei ole lahendatud käesoleva põhimääruse punktis 154 kehtestatud korras;

3) vaidlused kaasautorite vahel avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku eest saadava tasu jaotamise üle;

4) vaidlused varemkasutamise õiguse ning patendi valdajale leiutise kasutamise suhtes kuuluva ainuõiguse üle, samuti nõuded patendi kehtetuks tunnistamise üle käesoleva põhimääruse punkti 146 alapunktides 2 ja 3 ettenähtud põhjustel;

5) vaidlused ratsionaliseerimisettepaneku prioriteedi üle, kui need ei ole lahendatud käesoleva põhimääruse punktis 153 sätestatud korras.

156. Vaidluse avastuse või leiutise autorsuse (kaasautorsuse) üle võib kohtus algatada pärast seda, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee on vastu võtnud otsuse esitatud seiskoha avastuseks tunnistamise kohta või leiutisele autoritunnistuse või patendi väljaandmise kohta.

Vaidluse ratsionaliseerimisettepaneku autorsuse (kaasautorsuse) üle võib kohtus algatada pärast ettepaneku ratsionaliseerimisettepanekuks tunnistamise ja selle kasutuselevõtmise kohta käiva otsuse vastuvõtmist.

157. Avastuse või leiutise autorsuse või patendi kehtetuks tunnistamise vaidluse küsimuses seadusjõusse astunud kohtuotsuse alusel NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee parandab sissekande avastuse või leiutise registreerimise kohta, avaldab komitee ametlikus bülletäänis publikatsiooni avastuse diplomi, leiutise autoritunnistuse või patendi annulleerimise ja uue väljaandmise kohta ning annab need dokumendid välja vastavalt kohtuotsusele.

158. Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilseadusandluse aluste» paragrahvide 16 kehtib tasu sissenõudmise vaidluste suhtes kolmeaastane aegumistähtaeg. Aegumistähtaega arvutatakse päevast, mil autorile teatati tema leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku kasutuselevõtmisest.

159. Vaidlusi, mis tekivad seoses autori osavõtuga leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute kasutamiseks ettevalmistamisest, vaadatakse läbi lөөtүlide läbivaatamiseks kehtestatud korras.

160. NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee võib mõjuvatel põhjustel pikendada käesolevas põhimääruses ettenähtud tähtaegu materjalide esitamiseks, mis on seotud avastuse diplomi ja leiutise autoritunnistuse väljaandmiseks esitatud taotluste läbivaatamisega, samuti kaebuste, vastulausete ja protestide esitamise tähtaegu.

X o s a

**Premeerimine leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele
kaasaaitamise eest**

161. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kaasaaitamise eest makstakse preemiaid:

1) isikutele, kes on kaasa aidanud leiutisteks tunnistatud tehniliste lahenduste väljatöötamisele ja väljaselgitamisele, samuti nende leiutiste autoritunnistuste väljaandmiseks esitatavate taotluste vormistamisele ja kaitsmisele;

2) isikutele, kes on kaasa aidanud leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute kasutamisele;

3) isikutele, kes on ilmutanud initsiatiivi teistes ettevõtetes, organisatsioonides või asutustes kasutatavate või trükis avaldatud leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute rakendamisel.

Juhul kui isikule, kes on kaasa aidanud leiutise või ratsionaliseerimisetepaneku loomisele või kasutamisele, võib lisaks preemiale leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kaasaaitamise eest määrata sama töö eest uue tehnika loomise ja juurutamise preemia, võetakse hilisema preemia väljamaksmisel arvesse varem väljamakstud preemia.

162. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kaasaaitamise eest võib premeerida niihästi isikuid, kes kuuluvad nende ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste koosseisu, kus loodi või võeti kasutusele leiutis või ratsionaliseerimisetepanek, kui ka neid isikuid, kes nende koosseisu ei kuulu.

163. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kaasaaitamise eest premeerib selle ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhtija, kus loodi või võeti kasutusele leiutis või ratsionaliseerimisetepanek, kooskõlastatult ametiühinguorganiga või ametiühinguorgani ülesandel Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kohaliku nõukoguga.

Ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhtivaid töötajaid, samuti kõrgemalseisvate organisatsioonide töötajaid premeeritakse põhimäärusega kindlaks määratud korras, mis kinnitatakse vastavalt käesoleva põhimääruse punktile 165. Seejuures makstakse kõrgemalseisvate organisatsioonide töötajatele preemiaid nende organisatsioonide summade arvel ja neid ei või välja maksta alluvate ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vahendite arvel.

164. Ettevõtetes, organisatsioonides, asutustes, ministriumides ja keskasutustes eraldatakse leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kaasaaitamise eest premeerimiseks vahendid järgmises ulatuses:

1) ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes — 1,5 protsendi suuruses leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute kasutamise esimesel aastal saadud säästu summast ja 35 protsendi suuruses säästuta leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute kasutamise eest makstud tasu summast;

2) ministriumides ja keskasutustes — 0,4 protsendi suuruses säästusummast, mis on saadud leiutiste ja ratsionaliseerimisetepanekute kasutamise esimesel aastal alluvates ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes.

Nimetatud vahendid premeerimiseks leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kaasaitamise eest, mida ei ole möödunud aastal ära kulutatud, jäävad ettevõtte, organisatsiooni, asutuse, ministeeriumi või keskasutuse käsutusse ning neid kasutatakse samadel eesmärkidel.

165. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kaasaitamise eest premeerimise ning selleks eraldatud vahendite kasutamise kord määratakse kindlaks põhimäärusega, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Töö ja Töötasu Komitee kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja ÜAÜKN-iga.

166. Ettevõtete, organisatsioonide, asutuste, ministeeriumide ja keskasutuste töötajaid, kes on aktiivselt osa võtnud välispatenteerimisest ning ettepanekute ettevalmistamisest, mis käsitlevad Nõukogude leiutiste litsentside müümist välisriikidele, samuti selliste litsentside realiseerimisest, premeeritakse selleks eraldatud vahendite arvel kehtestatud suuruses ja korras summadest, mis laekuvad litsentside müügist välismaal.

Nimetatud töötajaid premeeritakse vastavalt juhendile, mille kinnitab NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Majanduslike Välissidemete Komitee, NSV Liidu Väliskaubanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Rahandusministeeriumiga.

167. Käesolevas põhimääruses ettenähtud preemiad makstakse välja teistest preemialiididest olenemata, kuid preemiade suurus, mis makstakse ühele töötajale välja aasta jooksul kaasaitamise eest leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele, koos preemiatega uue tehnika loomise ja juurutamise eest ei tohi ületada kehtiva seadusandlusega kindlaksmääratud piirmäärasid.

EESTI
RAHVUÜHENDAMATUKOGU
AR

43910

INDEKS 78280

Väljaandja: Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus.
Trükipoognaid 2,75. Arvestuspoognaid 3,3. Tellimuse nr. 1415.
ENSV MN Asjadevalitsuse Trükikoda, Tallinn.

Kontrollkõneldus